

Statistikrapport 2024

DNR MD 2024/263

SPV

Statens tjänstepensionsverk

Innehåll

Förord	
1. Pensionsavgångar inom statsförvaltningen	1
1.1 Förutsättningar för statistikuppgifterna	1
1.2 En överblick av beviljade pensioner 2008 till 2023.....	1
2. Nya pensioner 2008 till 2023	4
2.1 Ålderspension	5
2.2 Sjukpension	15
2.3 Pensionsersättning inklusive särskild pensionsersättning.....	19
2.4 Delpension	20
3. Medianålder vid pensionering	25
4. Nya ålderspensioner vid 67 år eller senare	28
5. Framtida uttag av ålderspension	29
6. Reflektioner	32

Förord

I denna upplaga av SPV:s årliga statistikrapport redovisar vi hur statligt anställda tagit ut sina förmånsbestämda pensionsförmåner under perioden 2008 till och med 2023.

I årets rapport kan vi se att de senare årens regeländringar, såsom höjd LAS-ålder och höjd lägsta uttagsålder inom allmän pension, gör att pensionsåldern stiger. Antalet statligt anställda som fortsätter arbeta efter sin 67-årsdag har aldrig varit så stort som under 2023. Även antalet medarbetare som fyllt 68 och 69 år ökar kraftigt. Framför allt har andelen kvinnor som fortsätter arbeta ökat och utgör nu nära hälften av den äldre arbetskraften.

Samtidigt var antalet anställda som tog ut sin ålderspension vid 64 års ålder eller tidigare det lägsta någonsin. Detta trots att antalet anställda i dessa åldrar ökat.

Hösten 2022 infördes en förändring i sjukförsäkringen som gjorde det enklare för äldre att få sjukersättning. Det har medfört att antalet nybeviljade sjukpensioner till personer i åldern 61 till 64 år fördubblats, dock från en mycket låg nivå.

Antalet nya delpensioner har ökat de tre senaste åren. Andelen delpensionärer har emellertid minskat, sett till det antal anställda som är kvalificerade för förmånen. Inom verksamhetsområdet *utbildning* som har haft den högsta andelen delpensionärer finns hälften av alla 67-åringar som är anställda inom staten.

2024 införs en rad ändringar i vårt pensionsavtal, PA 16, i syfte att främja ett längre arbetsliv. Hur dessa ändringar, tillsammans med ändringar i regelverken för allmän pension och anställningsskydd, kommer att påverka pensionsbeslutet för de statligt anställda kan vi läsa mer om i kommande års statistikrapporter från SPV.

Annica Bylund
Chef för leveransområde
Pensionsanalys

1. Pensionsavgångar inom statsförvaltningen

1.1 Förutsättningar för statistikuppgifterna

SPV lämnar varje år uppgifter till regeringen om förmånsbestämda pensioner inom statsförvaltningen. Uppgifterna gäller endast för statligt anställda vars arbetsgivare var obligatoriska medlemmar hos Arbetsgivarverket när pensionerna beviljades. Dessa anställda har haft en anställning med månadslön vilket innebär att timanställda inte ingår i rapporten.

Myndigheterna och affärsverken kan grupperas utifrån sina verksamheter efter den internationella klassifikationen Classification of the Functions of Government (cofog). Klassifikationen har tio huvudgrupper men Arbetsgivarverket har reducerat antalet till sju genom att slå ihop några av grupperna. Vi har valt att utgå från dessa sju grupper i denna rapport.

I rapporten har vi sammanställt information om nya och löpande pensioner.

- De nya pensionerna är redovisade under det år den anställda fick sin första utbetalning. Personer som haft en beviljad sjukpension på heltid eller pensionsersättning inklusive särskild pensionsersättning finns inte med som nya ålderspensionärer. Delpensionärer och sjukpensionärer på deltid som under året beviljats ålderspension, finns däremot med både som delpensionär/sjukpensionär på deltid och som ny ålderspensionär. Bland nya ålderspensioner ingår endast den förmånsbestämda ålderspensionen.
- De löpande pensionerna började betalas ut före det aktuella året och fortsätter sedan att betalas ut efter den 1 januari under det aktuella året. Däremot kan den löpande pensionen upphöra senare under året. I de redovisade löpande pensionerna ingår inte ålderspensioner. De löpande pensionerna redovisas i denna rapport enbart med en överblick i tabell 1.2.3.

I rapporten används både median och medelvärde som centralmått. Medianåldern visar brytpunkten där hälften av personerna är yngre och hälften är äldre vid till exempel första utbetalningen av pensionen. När det gäller uttag av ålderspension utgår dessa uppgifter från datumet vid första utbetalningen av pensionen och avgång utgår från datumet när personen avslutade sin anställning med avsikt att ta ut sin ålderspension.

1.2 En överblick av beviljade pensioner 2008 till 2023

Detta avsnitt ger en överblick över nya och löpande pensioner för åren 2008 till 2023. I tabell 1.2.1 redovisas antalet nya pensioner som började betalas ut under dessa år. Totalt för hela perioden har knappt 108 500 nya pensioner börjat betalas ut. Knappt 74 procent av dessa har varit nya ålderspensioner.

Tabell 1.2.1 – Antal nya pensioner 2008 – 2023

Uttags- år	Del- pension	Pensions- ersättning	Sjuk-pension	Ålders- pension	Totalt	Män	Kvinnor
2008	1 739	887	1 016	4 835	8 477	48%	52%
2009	1 638	670	550	4 725	7 583	47%	53%
2010	1 662	627	356	5 441	8 086	47%	53%
2011	1 457	614	227	5 131	7 429	48%	52%
2012	1 363	366	234	5 535	7 498	47%	53%
2013	1 282	584	296	5 710	7 872	49%	51%
2014	1 237	194	280	5 110	6 821	47%	53%
2015	1 202	173	244	5 626	7 245	47%	53%
2016	1 080	94	225	5 409	6 808	49%	51%
2017	1 295	70	123	5 158	6 646	51%	49%
2018	1 166	15	92	4 974	6 247	48%	52%
2019	1 142	11	108	4 908	6 169	48%	52%
2020	1 040	7	101	4 165	5 313	47%	53%
2021	842	15	93	4 421	5 371	50%	50%
2022	955	3	108	4 838	5 904	48%	52%
2023	1 051	0	168	3 771	4 990	47%	53%
TOTALT	20 151	4 330	4 221	79 757	108 459	48%	52%

Det totala antalet nya pensioner har minskat med 15 procent mellan de två senaste åren vilket är den största procentuella förändringen mellan två år som hittills noterats under perioden 2008 till 2023. Det har heller aldrig varit så få nya pensioner (knappt 5 000) under ett och samma år som det var 2023.

I januari 2023 var det drygt 32 500 anställda inom statsförvaltningen som skulle fylla 60 år eller mer under året. Av dessa beviljades 15 procent någon av de tidigare nämnda pensionsförmånerna under 2023.

Tabell 1.2.2 – Antal anställda 2023 och genomsnittligt pensionsunderlag samt skillnad i pensionsunderlag mellan män och kvinnor

Ålder 2023	Antal anställda			Medelvärde, pensionsunderlag kr*		
	Män	Kvinnor	TOTALT	Män	Kvinnor	Kvot K/M
60 år	2 715	3 078	5 793	588 956	526 435	-10,6%
61 år	2 599	2 851	5 450	593 105	530 482	-10,6%
62 år	2 380	2 737	5 117	588 160	528 963	-10,1%
63 år	2 057	2 438	4 495	585 851	521 560	-11,0%
64 år	1 887	2 153	4 040	592 927	524 670	-11,5%
65 år	1 574	1 751	3 325	592 979	531 543	-10,4%
66 år	1 045	941	1 986	610 204	544 801	-10,7%
67 år	708	597	1 305	621 235	533 099	-14,2%
68 år	455	363	818	647 397	552 471	-14,7%
69 år	85	69	154	647 061	525 654	-18,8%
70 år - ff	55	34	89	608 584	452 450	-25,7%
TOTALT	15 560	17 012	32 572	595 067	528 778	-11,14%

* Pensionsunderlaget beräknas utifrån pensionsgrundande lön och används till att beräkna hur mycket den anställda får i pension

Totalt sett var det fler kvinnor än män anställda som fyllde 60 år eller mer under 2023. Framförallt var det fler anställda kvinnor än män mellan 60 och 65 år medan det var fler män än kvinnor i åldrarna 66 år och uppåt. Från och med 2023 höjdes LAS-åldern från 68 år till 69 år. Vid en jämförelse mellan 2022 och 2023 ökade antalet anställda som skulle fylla 69 år eller mer under året med drygt 66 procent, från 146 till 243 anställda.

Männen har ett högre genomsnittligt pensionsunderlag än kvinnorna i alla åldrar i tabellen. Männen pensionsunderlag ökar med åldern medan kvinnornas minskar. Kvinnornas lägsta pensionsunderlag var bland de anställda som skulle fylla 70 år eller mer och männen var bland de anställda som fyllde 63 år 2023. Både kvinnor och män hade högst genomsnittligt pensionsunderlag bland de som skulle fylla 68 år. Kvoten mellan könen visar hur många procent lägre kvinnornas genomsnittliga pensionsunderlag var i förhållande till männen genomsnittliga pensionsunderlag. Skillnaden ökar med åldern och var som störst för 70-åringar och äldre. De flesta av de 89 anställda som fyllde 70 år eller mer 2023 arbetade heltid; 88 procent av kvinnorna och 73 procent av männen.

Löpande pensioner visar hur många som hade en pågående utbetalning vid ingången av varje år. Pågående utbetalningar redovisas för delpension, pensionsersättning och sjukpension. Pågående utbetalningar av ålderspensioner ingår inte i denna redovisning.

Tabell 1.2.3 – Antal löpande pensioner 2008 - 2023 exklusive ålderspensioner

Uttagsår	Delpension	Pensionsersättning	Sjukpension	TOTALT	Män	Kvinnor
2008	4 908	5 407	12 050	22 365	43%	57%
2009	4 584	4 168	11 971	20 723	41%	59%
2010	4 354	3 557	10 200	18 111	41%	59%
2011	4 157	2 640	7 219	14 016	40%	60%
2012	3 825	2 183	6 350	12 358	39%	61%
2013	3 465	1 459	6 173	11 097	37%	63%
2014	3 021	1 346	5 251	9 618	38%	62%
2015	2 742	885	4 302	7 929	37%	63%
2016	2 508	599	4 155	7 262	37%	63%
2017	2 308	353	3 953	6 614	35%	65%
2018	2 358	267	3 789	6 414	36%	64%
2019	2 316	142	3 203	5 661	36%	64%
2020	2 252	68	2 980	5 300	35%	65%
2021	2 168	31	2 632	4 831	34%	66%
2022	1 884	29	2 275	4 188	34%	66%
2023	1 773	17	2 297	4 087	33%	67%

Sedan 2008 har löpande pensioner minskat med nästan 82 procent. Delpensioner har minskat med 64 procent, pensionsersättning med nästan 100 procent och sjukpensioner med 81 procent. Totalt har antalet minskat med knappt 18 300 löpande pensioner mellan 2008 och 2023. Varje år under hela denna period har det varit fler kvinnor än män som har haft en pågående utbetalning och andelen kvinnor har också ökat över tid, från 57 procent 2008 till 67 procent 2023.

Löpande sjukpensioner ökade något mellan 2022 och 2023. Detta beror på att sjukpensioner kan beviljas till 66 år för de som är födda 1958 och senare. Dessa har fyllt 65 år under 2023 men inte 66 år. Tidigare har sjukpensionen upphört vid 65 år.

Arbetsgivarverket tar varje år in uppgifter om kompetenskategorier¹ för alla anställda inom statsförvaltningen. De anställda delas in i lednings-, kärn- och stödkompetens. I tabell 1.2.4 redovisas hur stor andel av nya pensioner, totalt för åren 2008 till 2023, som har beviljats till anställda inom respektive kompetenskategori.

Tabell 1.2.4 – Andel nya pensioner ackumulerat för åren 2008 - 2023 per kompetenskategori

Pension	Ledningskompetens	Kärnkompetens	Stödkompetens	Oklassade	SUMMA
Delpension	3%	64%	33%	0%	100%
Pensionsersättning	7%	43%	44%	6%	100%
Sjukpension	1%	64%	32%	3%	100%
Ålderspension	6%	64%	29%	1%	100%
Män	7%	68%	24%	1%	100%
Kvinnor	4%	58%	37%	1%	100%

Av de som fått sin första utbetalning under denna period har det varit fler män än kvinnor inom grupperna med lednings- och kärnkompetens och fler kvinnor än män inom stödkompetens. Dock har de flesta kvinnor och män tillhört gruppen kärnkompetens.

¹ Från och med 2019 saknas det kompetenskategorier för nya anställda inom Polismyndigheten.

2. Nya pensioner 2008 till 2023

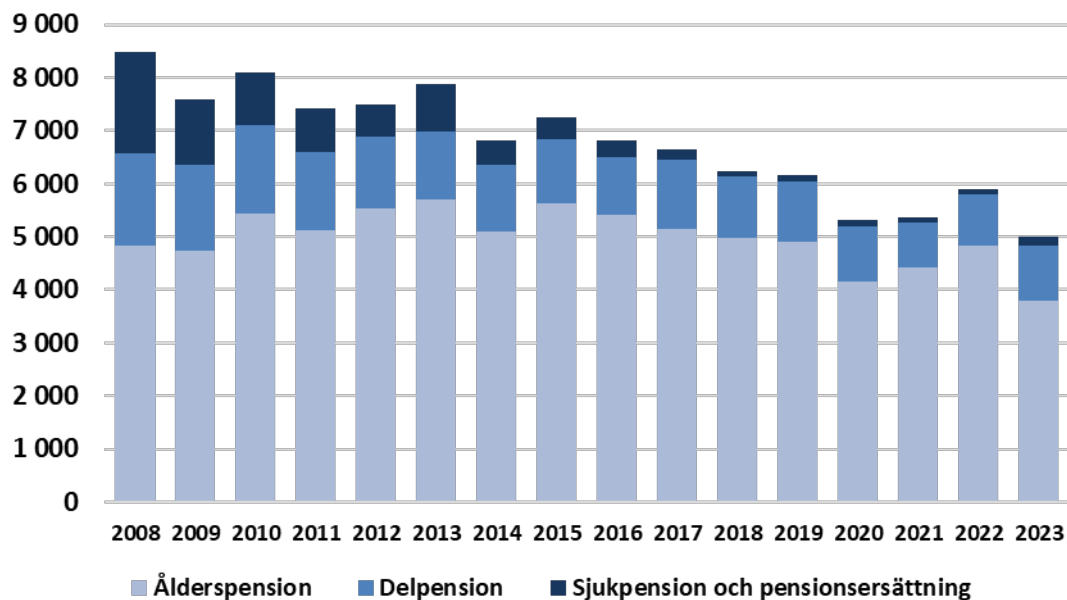
I korthet om nya pensioner

Trenden är att antalet nya pensioner minskar för varje år. Nya sjukpensioner och pensionsersättningar (inklusive särskilda pensionsersättningar) har minskat mest mellan 2008 och 2023 (- 91 procent). Under 2008 beviljades totalt 1 900 nya sjukpensioner och pensionsersättningar och 2023 beviljades det endast 168 nya sjukpensioner och inga nya särskilda pensionsersättningar. När det gäller antalet nya ålderspensioner och delpensioner har dessa minskat från 6 600 till 4 800 mellan dessa år.

I det här avsnittet redovisas antalet anställda inom statsförvaltningen som fått sin första utbetalning av ålderspension, pensionsersättning inklusive särskild pensionsersättning, sjukpension eller delpension. Diagram 2.1 visar utvecklingen av dessa nya pensioner mellan 2008 och 2023.

Det totala antalet nya pensioner har en nedåtgående trend och har i genomsnitt minskat med drygt 200 nya pensioner varje år. Av dessa nya pensioner har andelen nya ålderspensioner ökat från 57 procent 2008 till 76 procent 2023. Andelen nya sjukpensioner och pensionsersättningar har tillsammans minskat från 22 procent till 3 procent. Däremot har andelen nya delpensioner varierat under perioden mellan 16 och 22 procent.

Diagram 2.1 – Nya pensioner 2008 - 2023

Mellan 2008 och 2023 har det i genomsnitt beviljats 5 000 nya ålderspensioner, drygt 1 200 nya delpensioner, knappt 300 nya pensionsersättningar och knappt 300 nya sjukpensioner varje år.

2.1 Ålderspension

Nya ålderspensioner

I korthet om ålderspensioner

Under perioden 2008 till 2023 har det aldrig varit så få uttag av ålderspensionen som under 2023. Jämfört med 2022 minskade det mest bland *uttag före 65-års månaden* vilket kan bero på höjd lägsta uttagsålder inom allmän pension, förändringar i sjukförsäkringen men även att det har varit sämre ekonomiska tider. Det minskade även bland *uttag efter 65-års månaden* vilket kan bero på höjd LAS-ålder. Antalet anställda 68 år och äldre ökade med 143 procent mellan 2022 och 2023.

Inom statsförvaltningen är den avtalsmässiga åldern för beräkning av målpension knuten till den anställning som personen har. Det finns anställningar med pensionsålder 65 år, anställningar med lägre pensionsålder än 65 år och anställningar med pensionsålder 65 år men med rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser, så kallade öb-rätter. De allra flesta inom statsförvaltningen har en anställning med pensionsålder 65 år.

När det gäller anställda som skulle fylla 60 år eller mer var det en högre andel anställda kvinnor än män i januari 2023, se tabell 2.1.1. Det var däremot en betydligt högre andel män (94 procent) än kvinnor (6 procent) som hade en anställning med lägre pensionsålder än 65 år. Bland de med anställning med rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser var 54 procent kvinnor och 46 procent män. Anställningar med lägre pensionsålder finns inom Försvarsmakten och LFV. När det gäller anställningar med rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser finns de allra flesta inom Försäkringskassan men även inom exempelvis Trafikverket.

Tabell 2.1.1 – Antal anställda i januari 2023 uppdelat på ålder och pensionsålder

Ålder 2023	65 år*	<65 år**	Öb-rätt***	TOTALT
60 år	5 449	228	116	5 793
61 år	5 137	204	109	5 450
62 år	4 921	69	127	5 117
63 år	4 307	49	139	4 495
64 år	3 928	38	74	4 040
65 år	3 248	17	60	3 325
66 år	1 979	7	0	1 986
67 år	1 297	8	0	1 305
68 år	815	3	0	818
69 år	151	3	0	154
70 år – ff	88	1	0	89
Totalt	31 320	627	625	32 572
Män	47%	94%	54%	48%
Kvinnor	53%	6%	46%	52%

* Anställningar med pensionsålder 65 år

** Anställningar med lägre pensionsålder än 65 år

*** Anställningar med pensionsålder 65 år men med rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser

Under 2023 var det cirka 3 600 anställda som uppnådde sin pensionsålder. De flesta (90 procent) hade en anställning med pensionsålder på 65 år och de övriga (10 procent) hade en anställning med lägre pensionsålder eller rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser. Av dessa 3 600 anställda var hälften män och hälften kvinnor. I januari 2023 var det knappt 2 400 anställda som fyllde 67 år eller mer under året och vid årets utgång var 71 procent fortfarande kvar i sin anställning.

I tabell 2.1.2 visas andelarna för de anställda som tagit ut pensionen under det år som de uppnådde sin pensionsålder eller öb-ålder.

Tabell 2.1.2 – Andel som tagit ut ålderspensionen under det år de uppnådde sin pensionsålder

Per sista december	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Andel uttagna ålderspensioner	45 %	36 %	45 %	44 %	42 %	43 %	38 %	36 %	28 %

Under hela denna tidsperiod har mindre än hälften tagit ut sin ålderspension under det år de uppnådde sin pensionsålder. Framförallt har andelen minskat under de senaste tre åren. Av dem som 2023 uppnådde sin pensionsålder, var det 72 procent (knappt 2 600 personer) som valde att inte ta ut ålderspensionen under samma år.

Uttag av ålderspensioner uppdelat i åldersintervall

I tabell 2.1.3 redovisas nya ålderspensioner vid den ålder de anställda tagit ut sin ålderspension oavsett om de valt att gå i förtid, uppnått pensionsåldern eller skjutit upp uttaget av ålderspensionen. Exempelvis kan personerna i åldersgruppen 60–64 år ha uppnått pensionsåldern, haft rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser eller valt att gå i förtid.

Tabell 2.1.3 – Antal nya ålderspensioner per åldersgrupp och kön 2008 - 2023

Uttagsår	55 - 59 år		60 - 64 år		65 år		66 år eller senare		TOTALT	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
2008	21	3	715	685	1 264	1 351	491	305	2 491	2 344
2009	8	0	593	651	1 150	1 279	622	422	2 373	2 352
2010	9	0	655	767	1 269	1 406	822	513	2 755	2 686
2011	20	0	683	833	1 107	1 196	735	557	2 545	2 586
2012	19	1	803	995	1 038	1 264	808	607	2 668	2 867
2013	21	0	907	978	1 007	1 273	853	671	2 788	2 922
2014	14	3	824	897	865	1 039	810	658	2 513	2 597
2015	19	0	967	1 072	851	1 137	879	701	2 716	2 910
2016	19	1	990	1 016	764	967	925	727	2 698	2 711
2017	17	3	1 072	924	702	853	865	722	2 656	2 502
2018	16	0	1 031	1 014	669	831	745	668	2 461	2 513
2019	15	0	900	1 022	644	824	832	671	2 391	2 517
2020	21	2	926	927	618	734	487	450	2 052	2 113
2021	34	1	927	894	590	690	699	586	2 250	2 171
2022	41	0	923	916	598	787	847	726	2 409	2 429
2023	36	0	625	590	466	635	704	715	1 831	1 940
Totalt	330	14	13 541	14 181	13 602	16 266	12 124	9 699	39 597	40 160

Det totala antalet uttag 2023 bland män (1 831 st) och bland kvinnor (1 940 st) är det lägsta antalet som hittills noterats under alla år mellan 2008 och 2023. Bland dessa uttag var det under 2023 tolv procent fler män än kvinnor som tog ut sin ålderspension före 65 år och drygt femton procent fler kvinnor än män som tog ut ålderspensionen från 65 år eller därefter.

Uttag av ålderspension enligt anställningens pensionsålder

I tabell 2.1.4 redovisas hur många anställda som tagit ut pensionen enligt sin pensionsålder eller enligt den ålder som anges i eventuella övergångsbestämmelser. När det gäller *uttag före 65-års månaden*, *uttag vid 65-års månaden* och *uttag efter 65-års månaden* innefattar dessa endast personer som haft en anställning med pensionsålder 65 år.

Av de anställda som 2023 fick sin första utbetalning av ålderspensionen tog drygt 23 procent ut pension före 65 år, drygt 21 procent vid den tidpunkt de uppnådde sin pensionsålder inklusive lägre pensionsålder och öb-ålder. De resterande, knappt 56 procent, tog ut pensionen efter att de fyllt 65 år.

Tabell 2.1.4 – Antal nya ålderspensioner enligt pensionsålder eller övergångsbestämmelser 2008 - 2023

Uttagsår	Lägre pensionsålder	Utnyttjad öb-rätt	Uttag före 65 år	Uttag vid 65-års månaden	Uttag efter 65-års månaden	TOTALT	Män	Kvinnor
2008	63	681	680	1 885	1 526	4 835	52%	48%
2009	45	563	644	1 702	1 771	4 723	50%	50%
2010	63	500	868	1 743	2 267	5 441	51%	49%
2011	89	540	907	1 524	2 071	5 131	50%	50%
2012	135	586	1 098	1 471	2 246	5 535	48%	52%
2013	138	632	1 136	1 373	2 431	5 710	49%	51%
2014	156	519	1 068	1 061	2 306	5 110	49%	51%
2015	186	592	1 279	1 085	2 484	5 626	48%	52%
2016	219	457	1 361	926	2 446	5 409	50%	50%
2017	288	356	1 372	837	2 305	5 158	51%	49%
2018	334	423	1 304	754	2 159	4 971	49%	51%
2019	212	342	1 383	757	2 214	4 908	49%	51%
2020	255	376	1 245	684	1 605	4 165	49%	51%

2021	296	276	1 284	652	1 913	4 421	51%	49%
2022	283	205	1 392	563	2 395	4 838	50%	50%
2023	258	114	879	420	2 100	3 771	49%	51%
Andel 2023	6,9%	3,0%	23,3%	11,1%	55,7%	100%		

* Anställningar med rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser

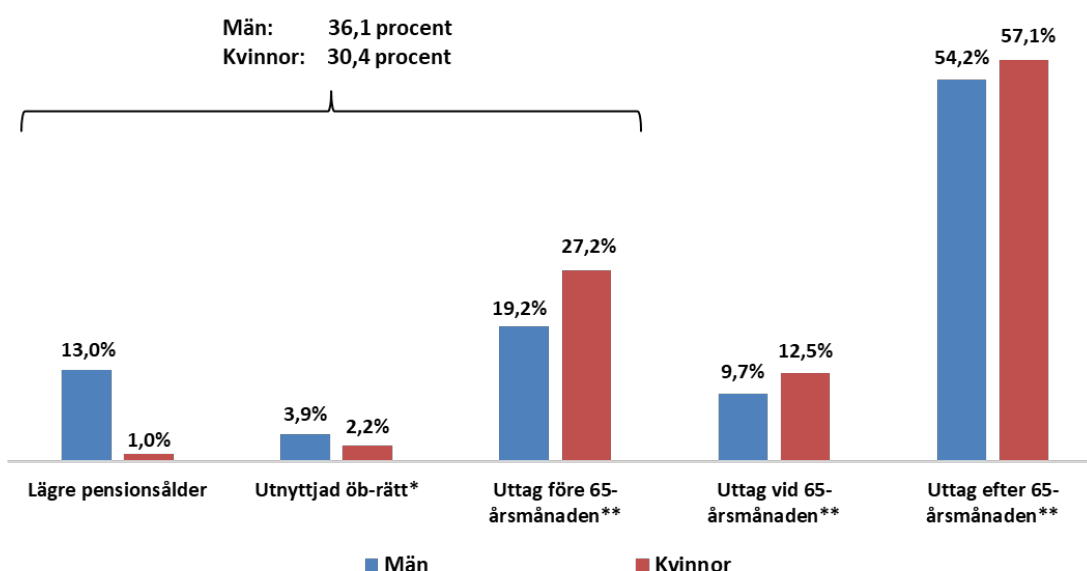
** Anställningar med pensionsålder 65 år

Under 2023 var det något fler kvinnor än män som tog ut sin ålderspension. För personer som haft en anställning med pensionsålder 65 år har det varit fler kvinnor än män med *uttag före* och *vid 65-års månaden* under alla år. Av de som har tagit ut ålderspensionen *efter 65-års månaden* har det varit fler män än kvinnor under nästan alla år förutom 2018 och 2023. Däremot har det alltid varit en högre andel bland männen än bland kvinnorna med *uttag efter 65-års månaden*.

Under 2008 var det 64 procent färre *uttag före 65-års månaden* än jämfört med antal *uttag vid 65-års månaden*. Motsvarande för 2023 var 109 procent fler *uttag före* än *vid 65-års månaden*. När det gäller *uttag efter 65-års månaden* jämfört med *uttag vid 65-års månaden* var antalet 19 procent färre 2008 och 400 procent fler 2023.

Det är fler män än kvinnor som har en anställning med lägre pensionsålder än 65 år och en anställning med rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser. För anställningar med pensionsålder 65 år är det däremot en något högre andel anställda kvinnor (51 procent) än män (49 procent). Diagram 2.1.1. visar uttag av ålderspensionen uppdelat på pensionsålder för anställningen som andelar bland männen respektive kvinnorna under 2023.

Diagram 2.1.1 – Andel nya ålderspensioner 2023 per kön och pensionsålder

* Anställningar med rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser

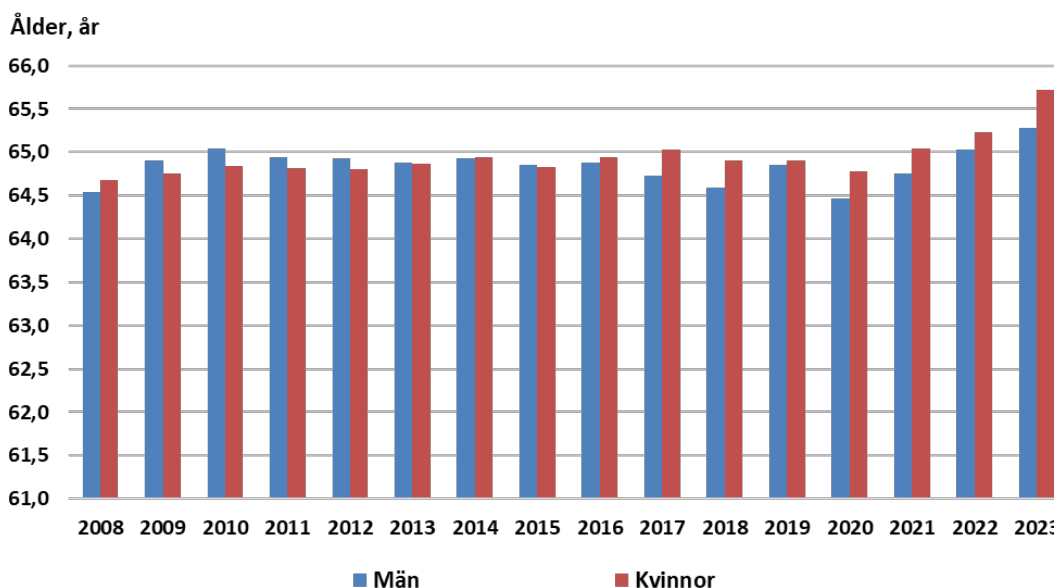
** Anställningar med pensionsålder 65 år

Den största förändringen 2023 jämfört med 2022 är att över hälften bland kvinnorna och över hälften bland männen har ett första *uttag efter 65-års månaden* till skillnad mot 2022 då denna andel låg på strax under 50 procent för både män och kvinnor. Det är första året som denna andel överhuvudtaget har varit högre än 50 procent.

Summan av andelarna för lägre pensionsålder, utnyttjad öb-rätt och *uttag före 65-års månaden* var 2023 högre för männen (drygt 36 procent) än för kvinnorna (drygt 30 procent). Efter 2017 har det varit en något högre andel bland männen än bland kvinnorna som tagit ut sin ålderspension före 65-års månaden under de flesta år. Före 2017 var det tvärtom det vill säga en något högre andel kvinnor än män med uttag före 65 år.

Vid första utbetalningen av ålderspensionen (inklusive lägre pensionsåldrar och rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser) har kvinnorna, sedan 2016, haft en något högre genomsnittsålder än männen trots att det under alla år förutom 2023 har varit en högre andel män än kvinnor som tagit ut ålderspensionen efter 65 år, se diagram 2.1.2.

Diagram 2.1.2 – Genomsnittlig ålder för uttag av ålderspensionen inklusive lägre pensionsåldrar och öb-åldrar 2008 - 2023

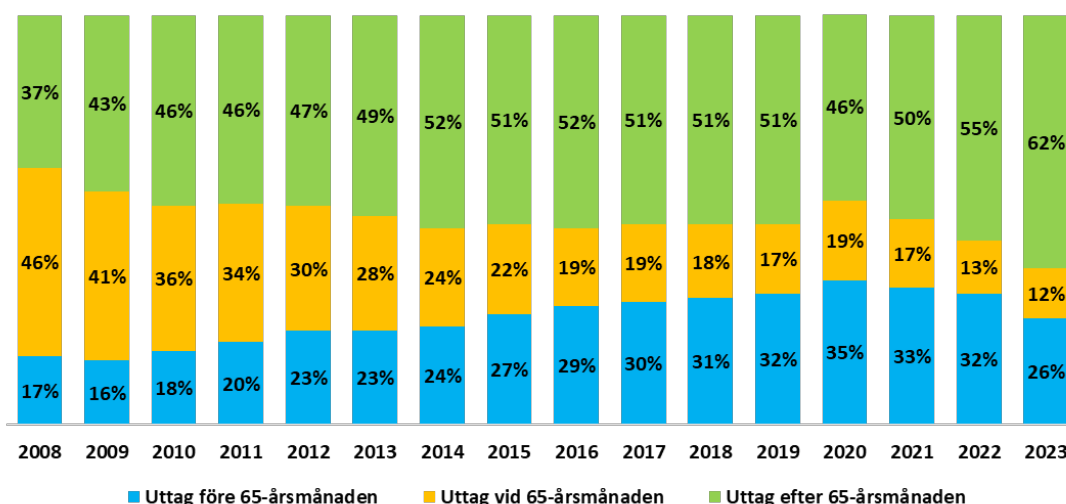

Genomsnittsåldern för uttag av ålderspension har ökat varje år sedan 2020. Under 2023 var den högre än 65 år för både män och kvinnor. Den genomsnittliga åldern 2023 var 65 år och 4 månader för männen och 65 år 9 månader för kvinnorna det vill säga att kvinnorna var i genomsnitt fem månader äldre än männen vid första utbetalningen av ålderspensionen.

Diagram 2.1.3 visar andelarna som tagit ut ålderspensionen före, vid och efter 65-års månaden av de som haft en anställning med pensionsålder 65 år det vill säga exklusive lägre pensionsåldrar och öb-rätter.

Andelen *uttag före 65-års månaden* ökade från 17 procent 2008 till 35 procent 2020. Därefter har denna andel minskat till 26 procent 2023. När det gäller andelen *uttag vid 65-års månaden* har andelen aldrig varit så låg någon gång tidigare som under 2023 (12 procent). Andelen *uttag efter 65-års månaden* har ökat och framförallt under det senaste året, från 55 procent till 62 procent. Denna ökning är en relativt stor förändring mellan två år jämfört med tidigare år. Mellan 2014 och 2019 var andelen *uttag efter 65-års månaden* relativt konstant, drygt 50 procent varje år. Sedan 2020 har denna andel ökat från 46 procent till 62 procent.

Diagram 2.1.3 – Andel nya ålderspensioner* per uttagsålder 2008 - 2023

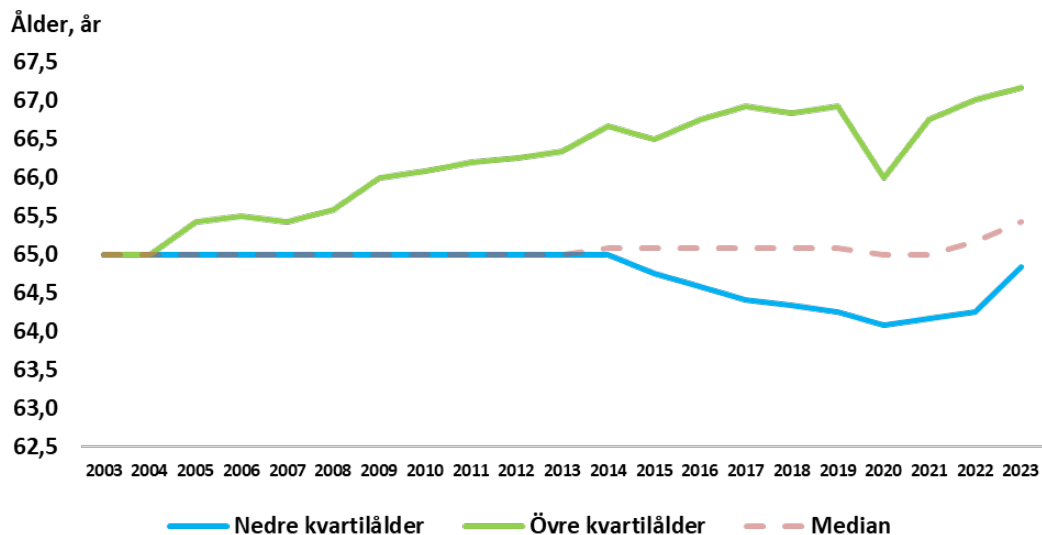

*Anställningar med pensionsålder 65 år

De förändringar som har skett när det gäller LAS-åldern och lägsta uttagsålder av allmän pension har påverkat antalet uttag av ålderspensionen. Framförallt har höjningen av LAS-åldern påverkat antal *uttag efter 65-års månaden* vilket har märkts genom att det varit relativt många som har valt att vara kvar i anställningen i åldern 67 år och äldre, framförallt 2020 och 2023, istället för att ta ut sin ålderspension.

Uttagsåldern för ålderspensioner har förändrats över tid. Detta kan åskådliggöras genom att visa medianåldern samt nedre och övre kvartilåldern för uttag av nya ålderspensioner, se diagram 2.1.4. I diagrammet ingår endast anställningar med pensionsålder 65 år. Den nedre kvartilen visar de 25 procent som är yngre än de övriga 75 procenten vid uttaget av ålderspension och den övre kvartilen visar de 25 procent som är äldre än de övriga 75 procenten. Medianen representerar mittersta värdet det vill säga att hälften var yngre eller äldre än denna ålder. I detta diagram syns tydligt hur uttagsåldern har förändrats.

Diagram 2.1.4 – Kvartilåldrar för nya ålderspensioner* 2003 - 2023

*Anställningar med pensionsålder 65 år

Medianåldern har varit ganska stabil fram till 2021 (den röda streckade linjen). Under de två senaste åren har den ökat med totalt fem månader, från 65 år till 65 år och 5 månader.

När det gäller den nedre kvartilåldern förändrades inte den så mycket mellan 2003 och 2014. Det beror på att det var fler som tog ut ålderspensionen *vid 65-års månaden* än *före 65-års månaden* under dessa år. Däremot från 2014 till 2021 sjönk den nedre kvartilåldern med totalt tio månader men har sedan ökat med totalt 8 månader under de senaste två åren.

Trenden för den övre kvartilåldern har varit att den ökade mellan 2003 och 2019 (+23 månader). Sedan minskade den relativt mycket mellan 2019 och 2020 (- 11 månader) för att återigen öka under de två senaste åren (+ 14 månader). Under 2023 uppnåddes den högsta övre kvartilålder hittills, 67 år och 2 månader.

Vid första utbetalningen av ålderspensionen 2023 var 25 procent yngre än 64 år och 10 månader och 25 procent var äldre än 67 år 2 månader. Det innebär att hälften tog ut sin ålderspension mellan 64 år 10 månader och 67 år 2 månader.

Kvinnorna har under alla år mellan 2008 och 2023 haft en högre andel *uttag före* och *vid 65-års månaden* än männen. Männen har däremot haft en högre andel *uttag efter 65-års månaden*, se tabell 2.1.5.

Tabell 2.1.5 – Andel uttag av ålderspensioner* uppdelat på män och kvinnor 2008 – 2023, procent

*Anställningar med pensionsålder 65 år

Män	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Uttag före 65-årsdagen	13	14	14	18	20	22	23	25	28	29	29	30	34	30	29	23
Uttag vid 65-årsdagen	44	39	34	32	28	25	22	20	16	17	17	16	18	17	12	12
Uttag efter 65-årsdagen	43	47	52	50	52	53	55	55	56	54	54	54	48	53	59	65
Totalt antal män	1 977	2 059	2 248	2 224	2 319	2 399	2 158	2 296	2 331	2 207	1 984	2 092	1 686	1 858	2 042	1 522

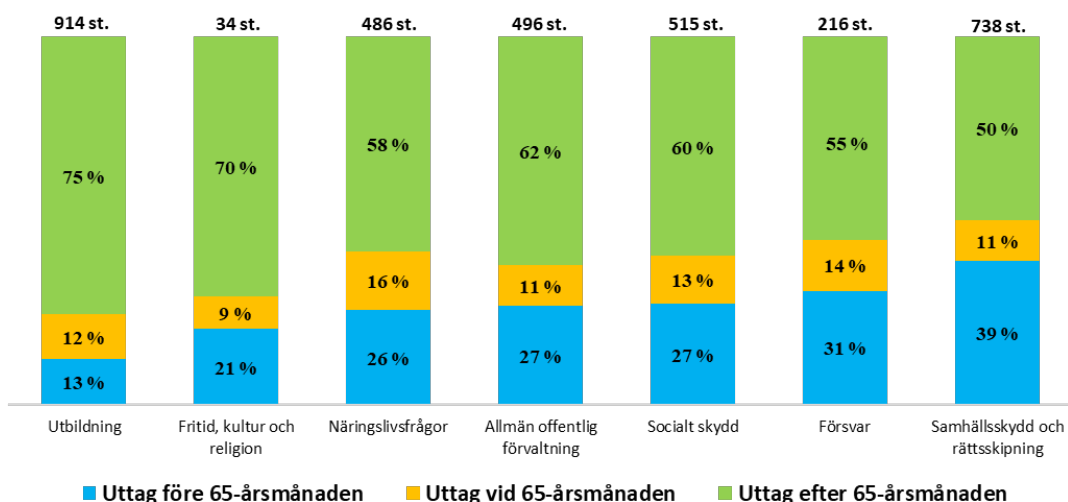
Kvinnor	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Uttag före 65-årsdagen	17	17	21	22	25	23	25	28	30	32	33	34	36	36	34	28
Uttag vid 65-årsdagen	48	44	36	36	33	31	26	24	22	20	19	19	21	17	14	13
Uttag efter 65-årsdagen	35	39	43	42	42	46	49	48	48	48	48	47	43	47	52	59
Totalt antal kvinnor	1 931	2 051	2 207	2 259	2 486	2 539	2 271	2 530	2 404	2 303	2 226	2 252	1 848	1 990	2 305	1 877

Andelen *uttag före 65-årsdagen* har ökat mellan 2008 och 2020 för både män och kvinnor. Från 2020 till 2023 har andelen sedan minskat från 34 procent till 23 procent för männen och från 36 procent till 28 procent för kvinnorna. Även för *uttag vid 65-årsdagen* har andelen minskat och har aldrig varit så låg som 2023, 12 procent för männen och 13 procent för kvinnorna. Däremot har andelen *uttag efter 65-årsdagen* aldrig varit så hög som 2023. Bland männen var det 65 procent och bland kvinnorna 59 procent som valde ett *uttag efter 65-årsdagen*.

Andelen nya ålderspensioner för anställda med pensionsålder 65 år visas i diagram 2.1.5 uppdelade i cofog-grupper (verksamhetsområden). Totalt var det knappt 3 400 nya ålderspensioner 2023 och knappt hälften av dessa var anställda inom någon av de två cofog-grupperna *utbildning* (27 procent) och *samhällsskydd och rättsskipning* (22 procent). Dessa två grupper har utmärkt sig när det gäller vid vilken ålder de anställda har tagit ut sin ålderspension jämfört med övriga cofog-grupper. När det gäller *utbildning*, har de en relativt låg andel *uttag före 65-årsdagen* (13 procent) och hög andel *uttag efter 65-årsdagen* (75 procent). Däremot är det precis tvärtom för *samhällsskydd och rättsskipning* som har den högsta andelen *uttag före 65-årsdagen* (39 procent) och den lägsta andelen *uttag efter 65-årsdagen* (50 procent).

När det gäller *uttag vid 65-årsdagen* var andelen lägst inom *fritid, kultur och religion* (9 procent) och högst inom *näringslivsfrågor* (16 procent).

Diagram 2.1.5 – Andel nya ålderspensioner* 2023 per uttagsålder och cofog-grupp

*Anställningar med pensionsålder 65 år

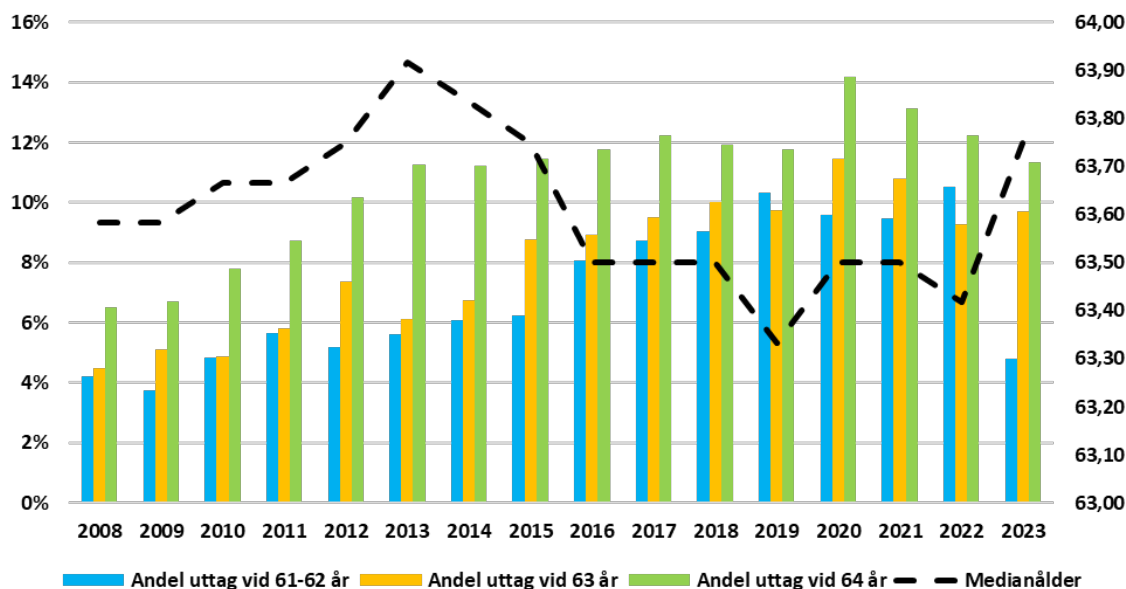
Det är få uttag av ålderspensioner inom *fritid, kultur och religion* (34 stycken) och för övriga grupper varierar antalet från 216 till 914 uttag. Jämfört med 2022 har antalet uttag minskat inom alla verksamhetsområden, men minst inom *näringslivsfrågor* (-7 procent) och för resterande var minskningen någorlunda lika (cirka -25 procent). Den största förändringen har dock skett bland *uttag före 65-årsdagen* inom *samhällsskydd och rättsskipning* där antalet uttag minskade med 41 procent, från 494 till 289 uttag.

I genomsnitt har drygt 1 300 anställda tagit ut sin ålderspension före 65-årsdagen varje år under perioden 2015 till 2022. Under 2023 minskade detta antal till knappt 900 anställda vilket är en minskning med 37 procent jämfört

med 2022. Det är den största förändringen mellan två år under perioden 2008 till 2023. Denna minskning kan bero på att den lägsta uttagsåldern har höjts inom allmän pension, förändringar i sjukförsäkringen för dem i åldern 61 till 65 år och att privatekonomin kan ha varit mer ansträngd än jämfört med tidigare år.

Diagram 2.1.6 visar andelarna för uttag vid åldrarna 61 till 64 år. Dessa är relaterade till totalt antal uttag av ålderspensionen för anställningar med pensionsålder 65 år. Den svarta streckade linjen visar medianåldern bland dessa uttag. Denna medianålder minskade mellan 2013 och 2019. Åren därefter har den ökat och framförallt under det senaste året. Den var som högst 63 år 11 månader och som lägst 63 år 4 månader.

Diagram 2.1.6 – Andel uttag före 65-årsdagen av totalt antal uttagna ålderspensioner*

* Anställningar med pensionsålder 65 år

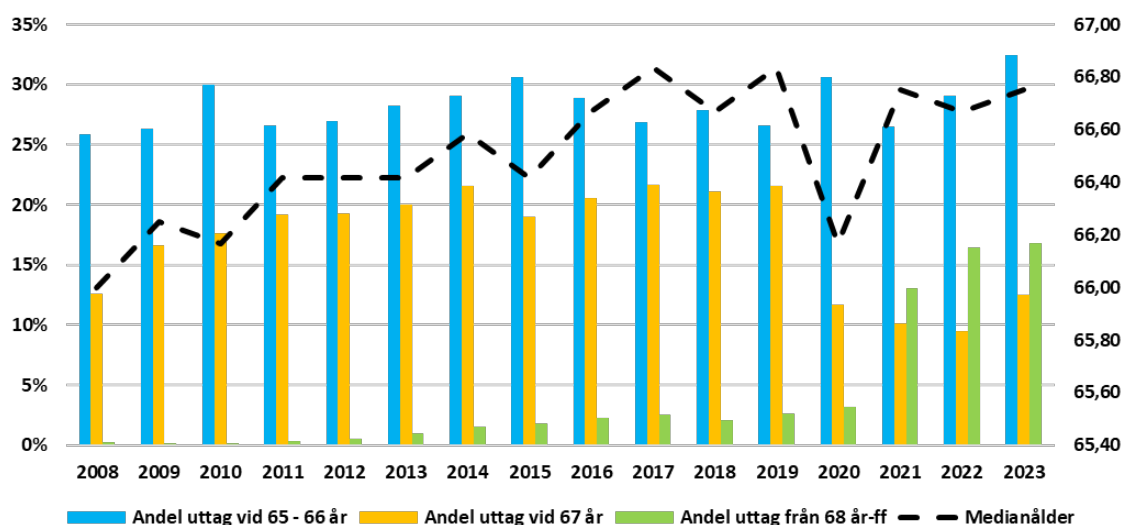
Andelen uttag före 65-årsdagen 2023 är den lägsta andelen jämfört med de senaste nio åren. När det gäller andelen uttag vid 61 - 62 år har denna minskat från 11 procent till 5 procent mellan 2022 och 2023. Under perioden 2015 till 2023 har andelen uttag vid 63 år varierat mellan 9 och 11 procent medan andelen uttag vid 64 år har varierat mellan 11 och 14 procent. År 2019 och 2022 var andelen uttag vid 61 - 62 år något högre än andelen som tog ut den vid 63 år. Under alla år har andelen varit högst för de med uttag vid 64 år än jämfört med åldrarna 61 till 63 år.

Under 2023 var det totalt 2 100 anställda som tog ut sin ålderspension efter 65-årsdagen. Det är en minskning av antalet med 22 procent jämfört med 2022. Av dessa uttag 2023 tog knappt 8 procent ut ålderspensionen månaden efter att de fyllde 65 år och drygt 45 procent efter att de fyllt 67 år. Diagram 2.1.7 visar andelen uttag efter 65-årsdagen av totalt antal uttag av ålderspensionen under åren 2008 till 2023.

Medan andelen uttag vid 67 år har minskat sedan 2019 så har andelen uttag från 68 år ökat och framförallt sedan 2020 då LAS-åldern höjdes från 67 till 68 år.

Medianåldern för uttag efter 65-årsdagen har legat runt 66 år 9 månader för åren 2016 till 2023 med undantag för 2020. Medianåldern i denna grupp kommer troligtvis att öka eftersom det är ovanligt många som fortfarande är kvar i sin anställning i åldern 67 år och äldre under 2023. Den svarta streckade linjen visar denna medianålder i diagram 2.1.7.

Diagram 2.1.7 – Andel uttag efter 65-årsdagen av totalt antal uttagna ålderspensioner*

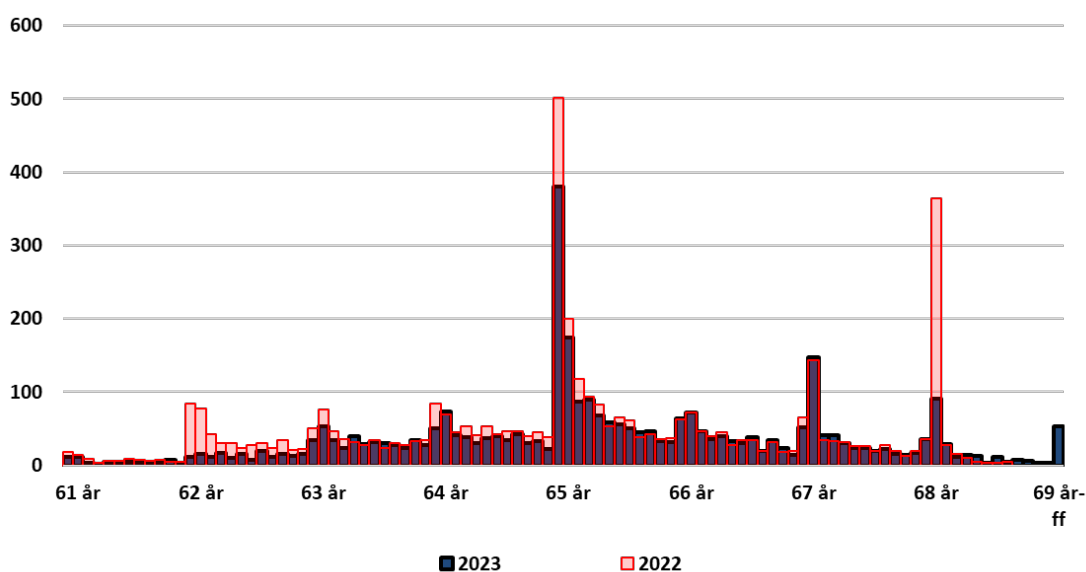
*Anställningar med pensionsålder 65 år

Andelen uttag vid 67 år och senare har ökat från 24 procent till 28 procent mellan 2022 och 2023. Det vill säga att mer än var fjärde anställd som tog ut ålderspensionen 2023 var 67 år eller äldre. Andelen uttag från 68 år-ff av det totala antalet nya ålderspensioner har ökat från knappt 3 procent till 17 procent under perioden 2019 till 2023.

Den vanligaste tidpunkten för avgång 2023 var månaden innan de skulle fylla 65 år. Det var mer än dubbelt så många som avgick månaden innan de skulle fylla 65 år jämfört med samma månad som de fyllde 65 år. Knappt 160 procent fler avgick månaden före 65-årsdagen jämfört med 67-årsdagen och jämfört med 68-årsdagen var det 319 procent fler. Åren innan höjningen av LAS-åldern 2020 var det fler som avgick vid 67 år än månaden före 65-årsdagen. Antal avgångar under samma månad som de fyllde 65 år har i princip varit oförändrad mellan 2019 och 2023. Under dessa år har den absolut största förändringen skett bland avgångar vid 67-årsdagen (-84 procent).

Diagram 2.1.8 visar avgångsålder för nya ålderspensioner 2023 för anställningar med pensionsålder 65 år. Dessa är redovisade enligt den månad de avgick inför uttaget av ålderspensionen. Jämfört med 2022 så är de största skillnaderna att det är färre som avgått vid 62 år, 65 år och vid 68 år. Däremot är det fler som avgått vid 69 år eller senare.

Diagram 2.1.8 – Antal nya ålderspensioner* 2023 per avgångsålder jämfört med 2022

* Anställningar med pensionsålder 65 år

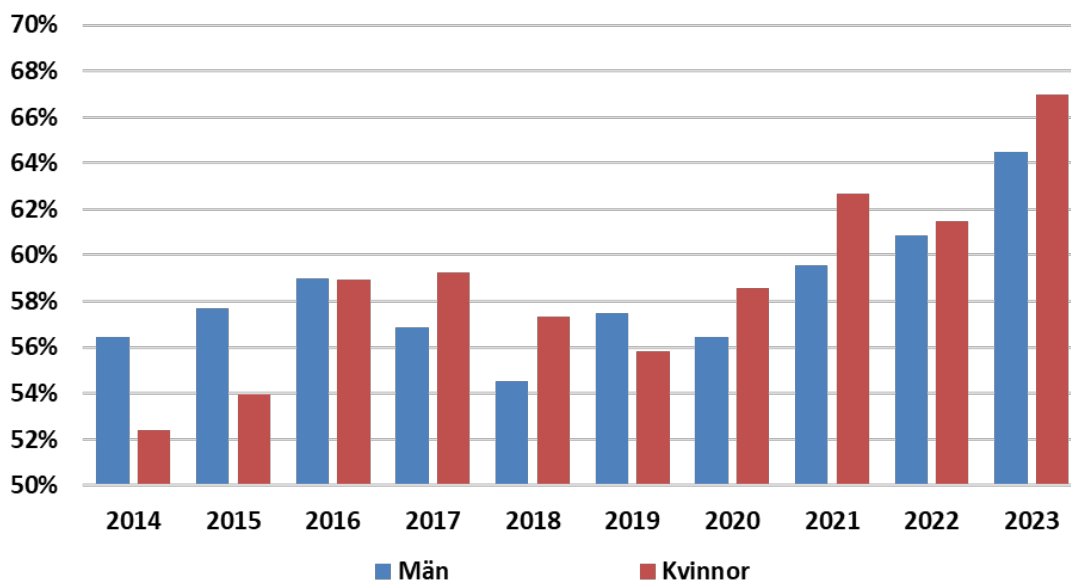
Trots att vi tidigare i rapporten har visat att 65-års månaden blivit allt mindre betydelsefull är det fortfarande en tidpunkt då många väljer att avgå inför sitt uttag av ålderspensionen. De är något fler som väljer en avgångstidpunkt i samband med sin födelsedag än jämfört med tidpunkterna emellan födelsedagarna. I diagrammet är staplarna något högre före varje helårsmånad det vill säga att det är fler som valt att avgå vid samma månad eller månaden innan de fyllde 61 år, 62 år, 63 år och ända upp till 68 år än under månaderna däremellan.

Bland nya ålderspensioner 2023 var det 24 procent som avgick två eller fler månader innan de fick sin första utbetalning av ålderspensionen. I genomsnitt sköt dessa upp uttaget i 2 år och 6 månader. För varje år som går ökar andelen som skjuter upp uttaget av ålderspensionen. 2018 var det 12 procent som hade gjort ett uppskjutet uttag och 2023 har denna andel ökat till 24 procent.

När den första utbetalningen av ålderspensionen sker före 65-års månaden kan den anställda välja mellan ett temporärt eller livsvarigt uttag. Temporärt uttag innebär att ett visst belopp utbetalas före 65-års månaden och ett annat belopp betalas ut från och med 65-års månaden alternativt inget belopp alls efter 65-års månaden. Livsvarigt uttag innebär att det i grunden är samma belopp som betalas ut både före och efter 65-års månaden. När det gäller *uttag vid 65-års månaden* och *uttag efter 65-års månaden* är det inte möjligt att välja temporärt uttag.

Antalet *uttag före 65-års månaden* har varit någorlunda konstant mellan 2014 och 2022 trots förändringar av LAS-ålder och lägsta uttagsålder av allmän pension. I genomsnitt har det varit cirka 1 300 *uttag före 65-års månaden* varje år. Under 2023 minskade detta antal med 37 procent (- 513 uttag), vilket är en relativ stor förändring mellan två år. Temporära uttag har ökat över tid för både kvinnor och män och framförallt har andelen ökat sedan 2019. Andelen temporära uttag har varit högre bland kvinnorna än bland männen alla år mellan 2017 och 2023 med undantag för 2018 se diagram 2.1.9.

Diagram 2.1.9 – Andel temporära uttag bland *uttag före 65-års månaden* 2014 - 2023

* Anställningar med pensionsålder 65 år

Av de som 2023 tog ut ålderspensionen före 65-års månaden valde 66 procent (582 stycken) att göra ett temporärt uttag och resterande 34 procenten (296 stycken) valde ett livsvarigt uttag. Bland de som tog ut ålderspensionen vid 61 år under 2023 var det endast en person som valde ett livsvarigt uttag.

Tabell 2.1.6 är uppdelad på kön och månadsbelopp som utbetalas från och med 65-års månaden. Utbetalt belopp består i tabellen av tre grupper: de som inte kommer att få någon utbetalning alls från 65-års månaden, de som kommer att få ett lägre månadsbelopp från 65-års månaden än vad de hade före 65 år och de som får ungefär samma månadsbelopp både före och efter 65-års månaden.

Tabell 2.1.6 – Andel av uttag före 65-årsmånaden* 2023 uppdelat på kön och utbetalt belopp från och med 65-årsmånaden

Månadsbelopp utbetalt från och med 65-årsmånaden	Män	Kvinnor	TOTALT 2023
Inget månadsbelopp alls från och med 65-årsmånaden	16%	20%	18%
Lägre månadsbelopp från och med 65-årsmånaden än före 65 år	48%	48%	48%
Samma månadsbelopp före och efter 65-årsmånaden	35%	34%	34%
Totalt	40%	60%	100%
Totalt antal med uttag före 65-årsmånaden	352	527	879

* Anställningar med pensionsålder 65 år

Av de som tog ut pensionen före 65 år under 2023 kommer var femte kvinna och var sjätte man av de nya ålderspensionärerna inte ha någon utbetalning alls efter 65 år. Resterande 82 procent kommer få ett lägre eller samma belopp utbetalt efter 65 år jämfört med utbetalt belopp före 65 år.

Pensionsunderlaget används för att beräkna pensionen. I den allmänna pensionen kan inte pensionsunderlaget bli högre än 7,5 inkomstbasbelopp, även om den anställda har haft en inkomst som överstiger denna gräns. För statligt anställda med inkomst högre än 7,5 inkomstbasbelopp kompenserar tjänstepensionen för denna begränsning.

I tabell 2.1.7 visas andelarna för pensionsunderlag under respektive över 7,5 inkomstbasbelopp bland de som tagit ut ålderspensionen 2023.

Tabell 2.1.7 – Pensionsunderlag för nya ålderspensioner* 2023 i relation till 7,5 inkomstbasbelopp

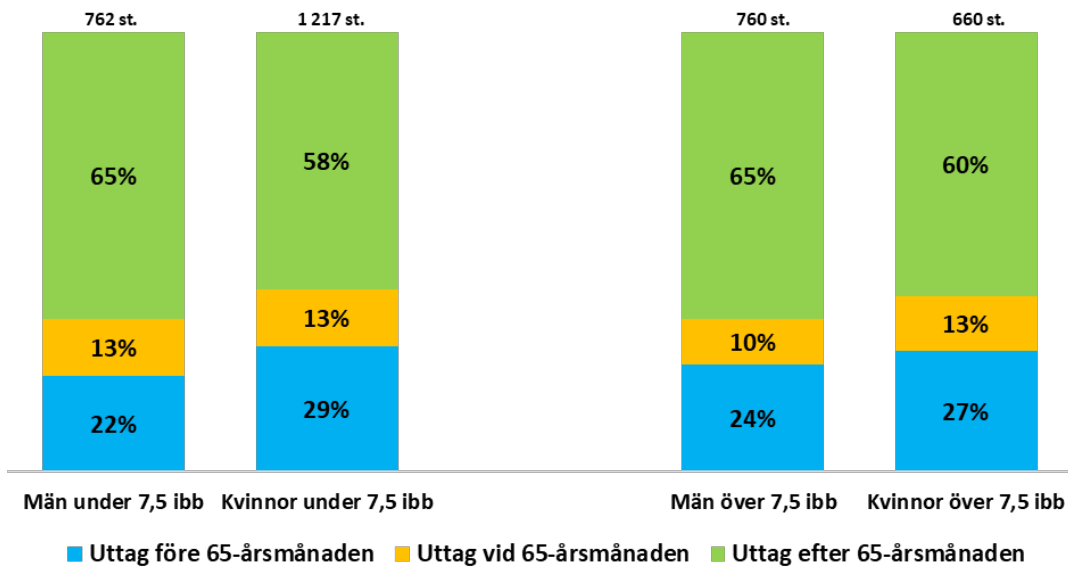
Pensionsunderlag	Män	Kvinnor	TOTALT 2023	TOTALT 2022
Under 7,5 inkomstbasbelopp	50 %	65 %	58 %	55 %
Över 7,5 inkomstbasbelopp	50 %	35 %	42 %	45 %
Totalt	45 %	55 %	100 %	100 %
Antal uttag av ålderspension 2023	1 522	1 877	3 399	4 350

* Anställningar med pensionsålder 65 år

Över hälften av kvinnorna (65 procent) och hälften av männen hade ett pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp. Hälften av männen och 35 procent av kvinnorna hade ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp.

I diagram 2.1.10 visas andelen med uttag före, vid och efter 65-årsmånaden under 2023. I diagrammet har hänsyn tagits till kön och om pensionsunderlaget var under eller över 7,5 inkomstbasbelopp. Antalet i varje grupp redovisas ovanför stapeln.

Diagram 2.1.10 – Andel och antal nya ålderspensioner* 2023 med pensionsunderlag under respektive över 7,5 inkomstbasbelopp för män och kvinnor

* Anställningar med pensionsålder 65 år

Av de nya ålderspensionerna 2023 var det 15 procent fler män än kvinnor som hade ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp och 60 procent fler kvinnor än män med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp.

När det gäller uttag av ålderspensionen så var det mindre skillnad mellan män och kvinnor bland de som hade ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp jämfört med de som hade ett pensionsunderlag under denna gräns. Bland männen valde 65 procent ett *uttag efter 65-årsdagen* oavsett storlek på pensionsunderlaget. Motsvarande andel för kvinnorna var att 58 procent av de med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp och 60 procent av de med pensionsunderlag över denna gräns valde att ta ut sin ålderspension efter 65-årsdagen.

Bland kvinnorna var det en något högre andel som valde att ta ut ålderspensionen före 65-årsdagen för de med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp jämfört med dem kvinnor som hade ett pensionsunderlag över denna gräns. Bland männen var det tvärtom det vill säga att det var en något högre andel bland männen med ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp jämfört med männen som hade ett pensionsunderlag under denna gräns.

Varje grupp hade högst andel *uttag efter 65-årsdagen* och därefter *uttag före 65-årsdagen*. Lägst andel var det för *uttag vid 65-årsdagen* och framförallt bland män med ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp. Högst andel av *uttag före 65-årsdagen* och lägst andel *uttag efter 65-årsdagen* var det bland kvinnor med ett pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp jämfört med övriga uttagsgrupper.

2.2 Sjukpension

I korthet om sjukpensioner

Nya sjukpensioner till anställda i åldern 61 till 64 år ökade med 200 procent mellan 2022 och 2023. Det beror på en lagändring inom sjukersättningen och som innebär särskilda regler för personer som är 60 år eller äldre. Andelen sjukpensioner på heltid har ökat över tid. Under 2018 var denna andel som högst (72 procent) och har sedan minskat till 55 procent 2023. Under 2008 beviljades drygt 1 000 nya sjukpensioner varav 49 procent på heltid och 2023 beviljades 168 sjukpensioner varav 55 procent på heltid.

Nya sjukpensioner

I det här avsnittet redovisas antal anställda inom statsförvaltningen som har beviljats sjukpension. Sjukpension beviljas om Försäkringskassan har beviljat sjukersättning eller aktivitetsersättning med omfattningen 25, 50, 75 eller 100 procent.

Den 1 september 2022 trädde nya bestämmelser om sjukersättning till äldre personer i förvärsarbetande ålder i kraft. Kortfattat innebär det att de personer som kan komma i fråga för sjukersättning enligt det nya regelverket är personer som har uppnått en ålder då det återstår som mest fem år till den tidpunkt då sjukersättning som längst kan

lämnas. De nya reglerna om sjukersättning gäller för personer som uppfyller ålderskriteriet och personens arbetsförmåga kan då prövas i förhållande till sådant förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden och som hen har erfarenhet av.

Från 2008 till 2017 minskade antalet nya sjukpensioner med 88 procent, från drygt 1 000 till 123 nya sjukpensioner. Under perioden 2017 till 2023 har det beviljats i genomsnitt cirka 113 nya sjukpensioner per år. Jämförelsevis kan det nämnas att mellan 2000 och 2007 beviljades det cirka 1 700 nya sjukpensioner varje år.

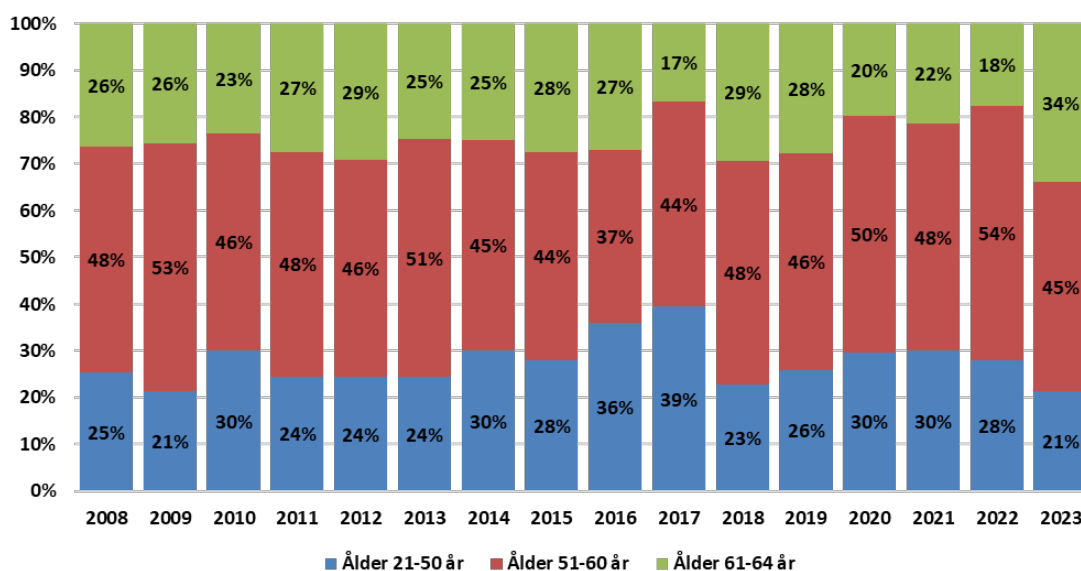
Tabell 2.2.1 – Antal nya sjukpensioner per omfattning 2008 - 2023

År	25%	50%	75%	100%	TOTALT	Ålder (median)	Män	Kvinnor
2008	228	251	38	499	1 016	57 år 7 mån	31%	69%
2009	114	121	13	302	550	57 år 8 mån	32%	68%
2010	65	81	13	197	356	56 år 8 mån	33%	67%
2011	41	52	9	125	227	57 år 3 mån	36%	64%
2012	40	70	7	117	234	57 år 6 mån	31%	69%
2013	55	54	12	175	296	56 år 9 mån	29%	71%
2014	61	83	6	130	280	57 år 3 mån	26%	74%
2015	65	44	7	128	244	57 år 3 mån	28%	72%
2016	51	34	8	132	225	56 år 3 mån	33%	67%
2017	22	25	2	74	123	54 år 3 mån	30%	70%
2018	8	15	3	66	92	58 år 3 mån	37%	63%
2019	20	17	5	66	108	56 år 6 mån	27%	73%
2020	15	25	3	58	101	55 år 10 mån	27%	73%
2021	9	23	5	56	93	57 år 2 mån	32%	68%
2022	12	31	6	59	108	56 år 7 mån	24%	76%
2023	28	39	8	93	168	58 år 10 mån	27%	73%
Totalt	834	965	145	2 277	4 221	57 år 3 mån	31%	69%

Mellan de två senaste åren har antalet nya sjukpensioner ökat med 56 procent. Majoriteten (55 procent) av nya sjukpensioner 2023 beviljades på heltid. Det har alltid varit fler kvinnor än män som beviljats sjukpension oavsett omfattning på sjukpensionen och år.

Procentuellt har antalet nya sjukpensioner framförallt ökat i åldern 61 – 64 år (+ 200 procent) medan övriga åldrar har ökat med 26 procent mellan 2022 och 2023. Detta beror troligen på förändringen i sjukersättningen som trädde i kraft i september 2022 och som gäller för de som är 61 år och äldre, se diagram 2.2.1.

Diagram 2.2.1 – Andel nya sjukpensioner per åldersintervall 2008 - 2023

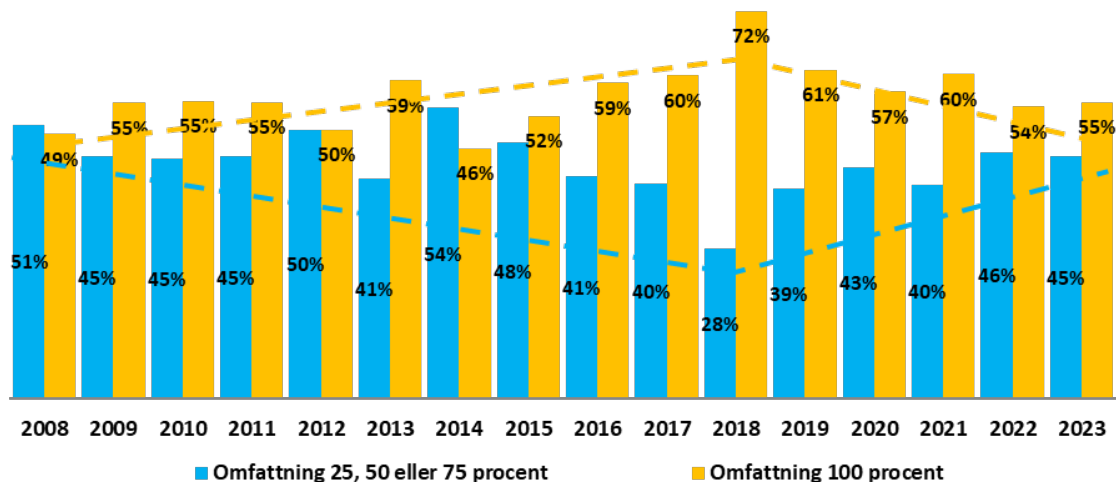

Från 2008 till 2022 varierade andelen nya sjukpensioner till anställda i åldern 61 - 64 år mellan 17 och 29 procent och resterande andel beviljades till anställda i åldern 21 – 60 år. Under 2023 ökade andelen nya sjukpensioner till anställda 61 - 64 år till 34 procent, vilket är den högsta andel som noterats för denna åldersgrupp under perioden 2008 - 2023. De flesta av de nya sjukpensionerna beviljas till anställda i åldern 51 till 60 år.

I diagram 2.2.2 har de nya sjukpensionerna delats in i två grupper. I ena gruppen ingår sjukpensioner med lägre omfattning än 100 procent och i den andra gruppen ingår sjukpensioner med omfattning 100 procent. De streckade

linjerna i diagrammet visar utvecklingen av de båda grupperingarna av sjukpensioner. Från 2018 har andelen nya sjukpensioner med omfattning 100 procent en nedåtgående trend medan andelen sjukpensioner med lägre omfattning än 100 procent är stigande.

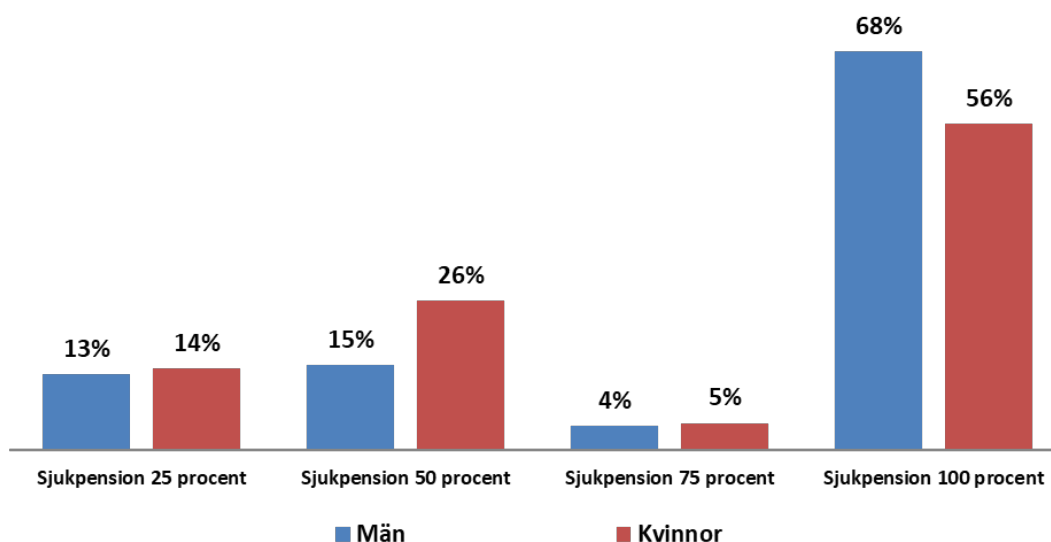
Diagram 2.2.2 – Andel nya sjukpensioner per omfattning 2008 - 2023

Sedan 2008 har det under nästan alla år varit en högre andel nya sjukpensioner på 100 procent jämfört med nya sjukpensioner med lägre omfattning än 100 procent. Under 2018 var andelen med beviljad sjukpension på heltid som högst (72 procent) och har sedan dess minskat till 55 procent 2023.

Det var 173 procent fler kvinnor (123 stycken) än män (45 stycken) som beviljades sjukpension under 2023. Totalt för perioden 2018 till 2023 har 192 män och 478 kvinnor beviljats sjukpension. Under denna period har 68 procent av männen och 56 procent av kvinnorna beviljats sjukpension på heltid, se diagram 2.2.3.

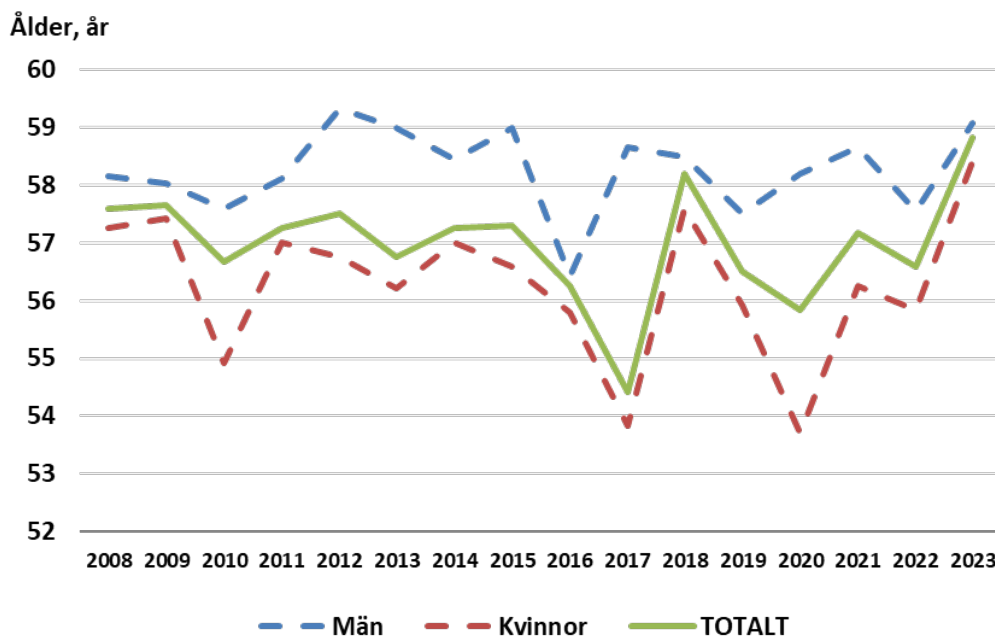
Diagram 2.2.3 – Ackumulerad andel nya sjukpensioner 2018 - 2023 per kön och omfattning

Männen har under nästan alla år mellan 2003 och 2023 beviljats sjukpension på heltid i större utsträckning än kvinnorna. År 2016 var denna andel lika stor för både män och kvinnor. Under 2023 var det 62 procent av männen och 53 procent av kvinnorna som beviljades sjukpension på heltid.

Diagram 2.2.4 visar männens och kvinnornas medianålder vid tidpunkten då de beviljades sjukpension oavsett omfattning.

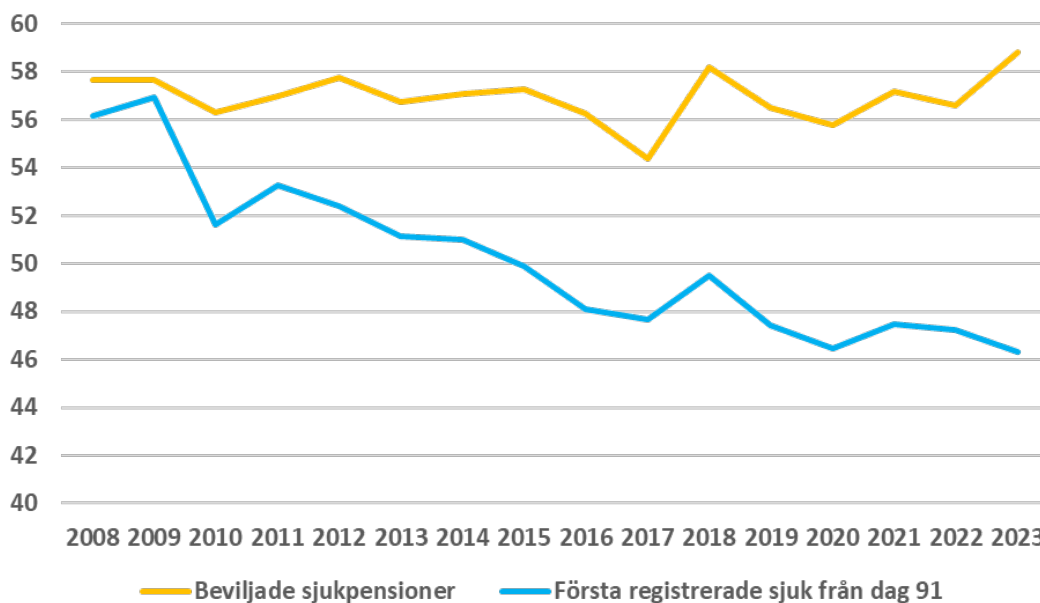
Diagram 2.2.4 – Medianålder för nya sjukpensioner per kön 2008 - 2023

Kvinnorna har under alla år haft en lägre medianålder vid beviljad sjukpension än männen. Den minsta skillnaden i medianåldern mellan könen var sju månader och uppmättes 2016 och den största skillnaden uppmättes året efter, 58 månader. Under 2023 var männens medianålder 59 år 1 månad och kvinnornas medianålder 58 år 5 månader.

Under de fyra senaste åren har cirka 98 procent av de som beviljats sjukpension varit sjukskrivna längre än tre månader före sjukpensionen. I diagram 2.2.5 visas medianåldern för beviljad sjukpension och medianåldern vid den första registrerade sjukdagen från och med dag 91.

Diagram 2.2.5 – Medianålder per år för nya sjukpensioner och vid första registrerade sjuk från dag 91 2008 - 2023

I genomsnitt har det under perioden 2018 - 2023 dröjt nästan tio år mellan första registrerade sjuk från dag 91 till beviljad sjukpension. Trenden är att tidsdifferensen, från att en person blivit sjuk från dag 91 och till att personen beviljats sjukpension, ökar över tid. Den var som lägst 2009 (knappt ett år) och som högst under 2023 (drygt tolv år).

2.3 Pensionsersättning inklusive särskild pensionsersättning

I korthet om pensionsersättningar

Mellan 2008 och 2022 beviljades totalt 4 330 pensionsersättningar och särskilda pensionsersättningar. Dessa har beviljats till 51 procent män och 49 procent kvinnor. Under 2023 beviljades inga nya särskilda pensionsersättningar.

Nya pensionsersättningar

Enligt Avtal om omställning kunde en anställd, i enlighet med de övergångsbestämmelser som gällde mellan 2015 och 2018, beviljas pensionsersättning eller särskild pensionsersättning vid uppsägning på grund av arbetsbrist. Förmånen pensionsersättning utbetalades som längst till och med november 2022. Särskild pensionsersättning beviljas arbetstagare som har fyllt 62 år och utbetalas till 65 år. Arbetstagaren ska ha lämnat sin anställning vid tidigast 57 års ålder eller vid synnerliga skäl vid 56 år.

Från och med 2024 kan särskild pensionsersättning beviljas tidigast från 64 års ålder. Omställningsnämnden kan även pröva om det finns synnerliga skäl för beviljande av särskild pensionsersättning. Den anställda ska då ha fyllt 56 år sista anställningsdagen och måste stå till arbetsmarknadens förfogande. Den särskilda pensionsersättningen betalas ut när ersättningen från arbetslöshetskassan upphört. Det innebär att det kan uppstå ett glapp mellan tidpunkten då den anställda slutat sitt arbete och tidpunkten då särskild pensionsersättning börjar betalas ut. I SPV:s statistik redovisas tidpunkten när pensionsersättningarna började betalas ut.

Tabell 2.3.1 – Antal nya pensionsersättningar inklusive särskild pensionsersättning per kön 2008 - 2023

Pensionsersättning	Män	Kvinnor	Totalt	Medianålder	Män	Kvinnor
2008	479	408	887	62 år 10 mån	54%	46%
2009	302	369	670	62 år 8 mån	45%	55%
2010	245	382	627	62 år 7 mån	39%	61%
2011	301	313	614	62 år 7 mån	49%	5%
2012	205	161	366	62 år 2 mån	56%	44%
2013	426	158	584	60 år	73%	27%
2014	109	85	194	62 år 7 mån	56%	44%
2015	79	94	173	62 år 3 mån	46%	54%
2016	48	46	94	62 år 5 mån	51%	49%
2017	31	39	70	62 år 6 mån	44%	56%
2018	2	13	15	62 år	13%	87%
2019	7	4	11	62 år 6 mån	64%	36%
2020	5	2	7	63 år 2 mån	71%	29%
2021	7	8	15	62 år 9 mån	47%	53%
2022	2	1	3	62 år 11 mån	67%	33%
2023	0	0	0	0	0%	0%
TOTALT	2 247	2 083	4 330	62 år 4 mån	51%	49%

Tabellen ovan visar antal nya pensionsersättningar inklusive särskilda pensionsersättningar som har beviljats varje år mellan 2008 och 2023. Från och med 2020 beviljas det enbart särskilda pensionsersättningar.

Totalt har det beviljats drygt 4 300 nya pensionsersättningar och särskilda pensionsersättningar under hela denna period. Bland dessa har 51 procent beviljats till män och 49 procent till kvinnor. Av männen har 41 procent tillhört verksamhetsområdet *försvar* och bland kvinnorna har 22 procent tillhört *socialt skydd* och 20 procent tillhört *utbildning*.

2.4 Delpension

I korthet om delpensioner

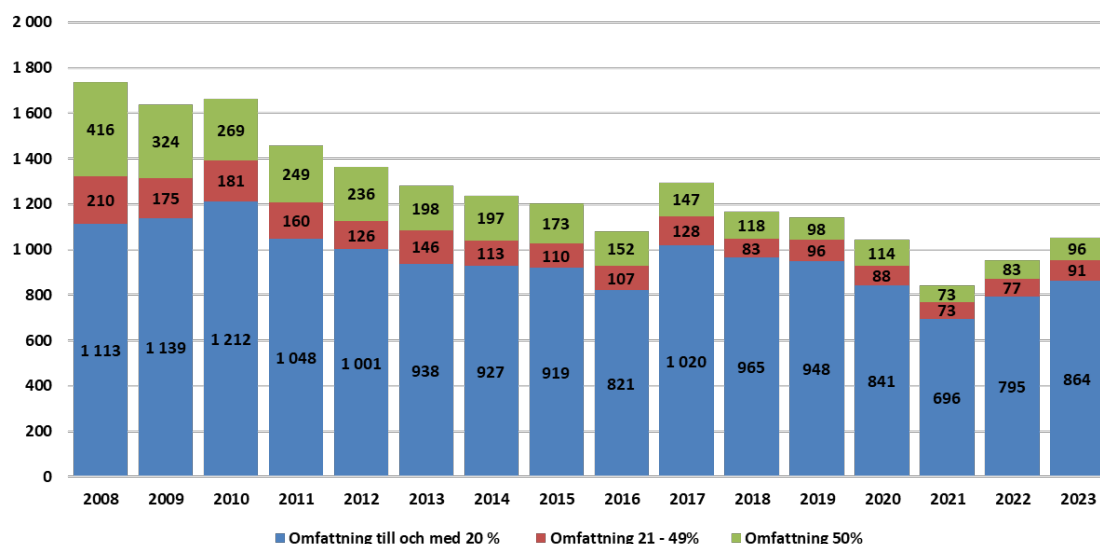
Det beviljas fler delpensioner till kvinnor än män men fler män än kvinnor beviljas delpension med den högsta omfattningen på 50 procent. Antal nya delpensioner har minskat med 40 procent under perioden 2008 till 2023. Av de som har tagit ut sin ålderspension före 65 år har den genomsnittliga uttagsåldern varit högre för de som haft delpension jämfört med de som inte haft någon delpension.

Nya delpensioner

Den som har en statlig anställning och omfattas av PA 16 Avdelning 2 kan beviljas delpension från och med den månad han eller hon fyller 61 år. Delpension innebär att arbetstiden minskar och den anställda kan beviljas delpension upp till 50 procent av en heltidstjänst. Delpensionen kan betalas ut till och med månaden innan den anställda fyller 65 år. Det kan finnas möjlighet att bli beviljad till 66 år om den anställda uppfyller vissa villkor. Det är arbetsgivaren som fattar beslut om den anställda kan beviljas delpension. Delpensionsavtalet upphör 2024 med undantag för att nya delpensioner kan beviljas för anställda födda före 1966.

I diagram 2.4.1 redovisas antal nya delpensioner per år. Dessa är uppdelade i tre grupper beroende på omfattning på delpensionen. Det totala antalet nya delpensioner har haft en nedåtgående trend ända sedan 2008. Totalt har antalet minskat med 40 procent från 2008 till 2023.

Diagram 2.4.1 – Antal nya delpensioner per omfattning 2008 - 2023

Den största förändringen har skett bland delpensioner beviljade på 50 procent. Dessa har minskat med 77 procent under perioden 2008 till 2023. Delpensioner med omfattning 20 procent eller mindre har minskat med 22 procent och delpensioner med omfattning 21 till 49 procent har minskat med 57 procent.

I tabell 2.4.1 redovisas totalt antal nya delpensioner och andel nya delpensioner per år för män och kvinnor. Medianåldern för nya delpensioner har ökat med drygt ett år mellan 2008 till 2023, från 61 år 5 månader till 62 år 6 månader. Detta kan bero på att de anställda ansöker vid en senare ålder eller att arbetsgivarna beviljar delpensionen vid en senare ålder än tidigare.

Tabell 2.4.1 – Andel kvinnor och män med nya delpensioner 2008 - 2023

Uttagsår	Män	Kvinnor	TOTALT	Ålder (median)
2008	47%	53%	1 739	61 år 5 mån
2009	46%	54%	1 638	61 år 6 mån
2010	43%	57%	1 662	61 år 8 mån
2011	46%	54%	1 457	62 år 2 mån
2012	45%	55%	1 363	62 år 1 mån
2013	45%	55%	1 282	62 år 3 mån

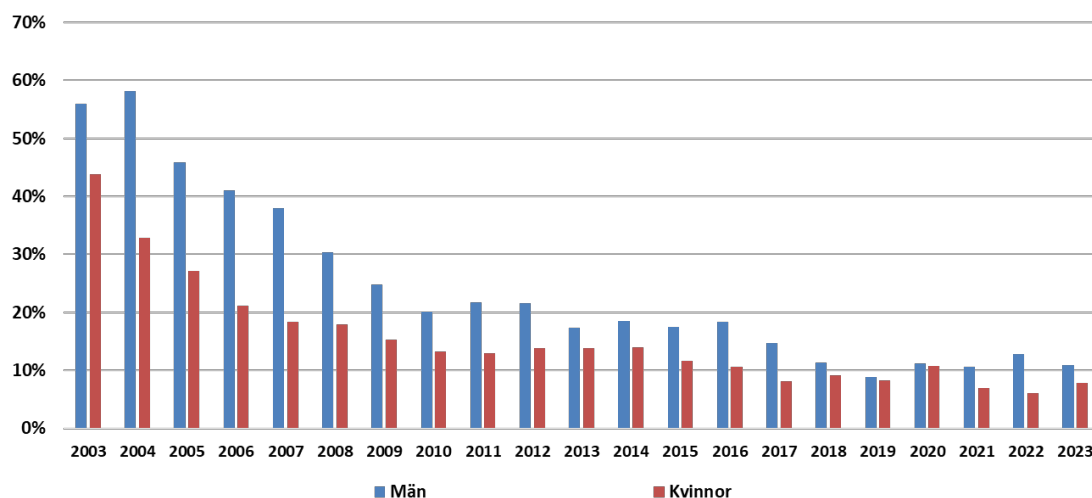
2014	43%	57%	1 237	62 år 5 mån
2015	47%	53%	1 202	62 år 4 mån
2016	47%	53%	1 080	62 år 5 mån
2017	49%	51%	1 295	62 år 5 mån
2018	45%	55%	1 166	62 år 5 mån
2019	46%	54%	1 142	62 år 4 mån
2020	42%	58%	1 043	62 år 6 mån
2021	46%	54%	842	62 år 7 mån
2022	39%	61%	955	62 år 6 mån
2023	42%	58%	1 051	62 år 6 mån
Totalt	45%	55%	20 154	62 år 2 mån

Från 2008 till 2021 minskade antalet nya delpensioner med 52 procent och har sedan ökat med 25 procent under de två senaste åren. Före 2021 hade det aldrig beviljats färre än 1 000 nya delpensioner under ett och samma år. Både under 2021 och 2022 var antalet lägre än 1 000 nya delpensioner men under 2023 beviljades 1 051 nya delpensioner.

Under alla år från 2006 har det varit fler kvinnor än män som beviljats delpension. Före 2006 var det däremot fler män än kvinnor.

Diagram 2.4.1 redovisar andelen beviljade delpensioner på 50 procent uppdelat på män och kvinnor. Före 2019 var det en högre andel män än kvinnor med beviljad delpension på 50 procent. Under 2019 och 2020 var det väldigt jämnt fördelat mellan könen men något högre andel bland männen. Men under de två senaste åren var det åter igen en högre andel bland männen än jämfört med kvinnorna som beviljades delpension på 50 procent.

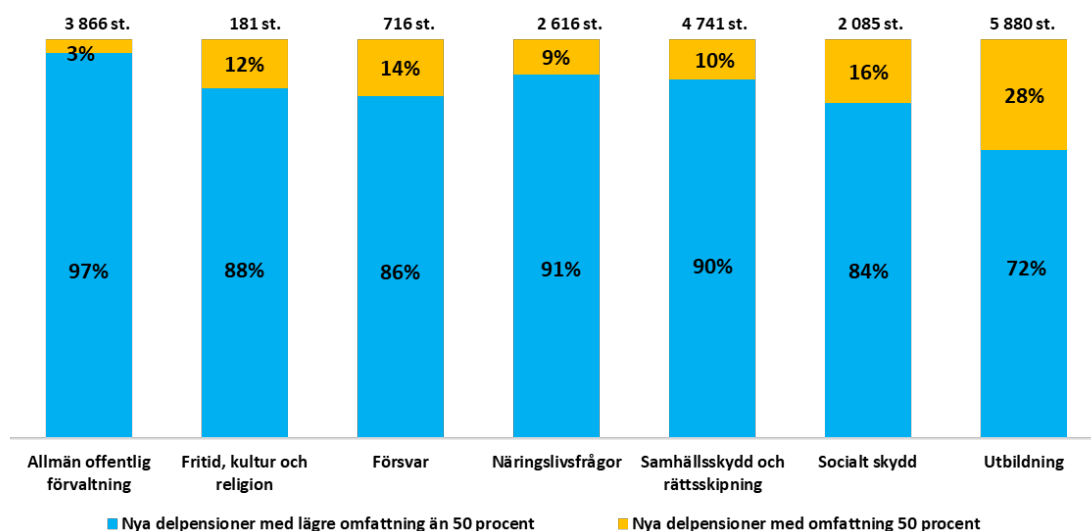
Diagram 2.4.2 – Andel nya delpensioner på 50 procent bland män och kvinnor 2003 - 2023

Männen har haft en högre andel av nya delpensioner på 50 procent under alla år sedan delpensionsavtalet infördes. Av de nya delpensionerna 2023 var det knappt 11 procent av männen och 8 procent av kvinnorna som beviljades delpension på 50 procent. De allra flesta män och kvinnor beviljas delpension med omfattning upp till 20 procent. Under 2023 var det 84 procent av kvinnorna och 81 procent av männen som beviljades delpension med omfattning upp till 20 procent. För delpensioner med omfattning 21 till 49 procent hade lika stor andel män (9 procent) som kvinnor (9 procent).

Andelen nya delpensioner på 50 procent skiljer sig åt mellan cofog-grupperna, se diagram 2.4.3. De allra flesta har varit anställda inom *utbildning*. Totalt för perioden 2008 till 2023 har 28 procent beviljats delpension på 50 procent inom denna cofog-grupp medan det i övriga cofog-grupper har beviljats betydligt färre, i genomsnitt elva procent. Lägst andel har beviljats inom *allmän offentlig förvaltning* (3 procent). Ovanför staplarna visas ackumulerat antal nya delpensioner oavsett omfattning totalt för åren 2008 till 2023.

Diagram 2.4.3 – Ackumulerad andel nya delpensioner 2008 – 2023 uppdelat på omfattning och cofog-grupp

I tabell 2.4.2 har de nya ålderspensionerna 2023 delats upp i två grupper beroende på om de haft eller inte haft någon delpension i åldern 61 till 64 år. Majoriteten av de som tog ut ålderspensionen 2023 har inte haft någon beviljad delpension (76 procent). I tabellen kan man utläsa att av de 24 procent som haft en beviljad delpension var det fler *uttag efter 65-års månaden* (53 procent) än *uttag före 65-års månaden* (26 procent) och minst antal *uttag vid 65-års månaden* (21 procent). Det var lika stor andel *uttag före 65-års månaden* bland de som haft delpension jämfört med de som inte haft någon delpension (26 procent). När det gäller *uttag vid*

65-års månaden är det en högre andel bland de som haft delpension (21 procent) jämfört med de som inte haft någon delpension (10 procent).

Tabell 2.4.2 – Nya ålderspensioner* 2023 uppdelat på de som har haft och inte har haft delpension

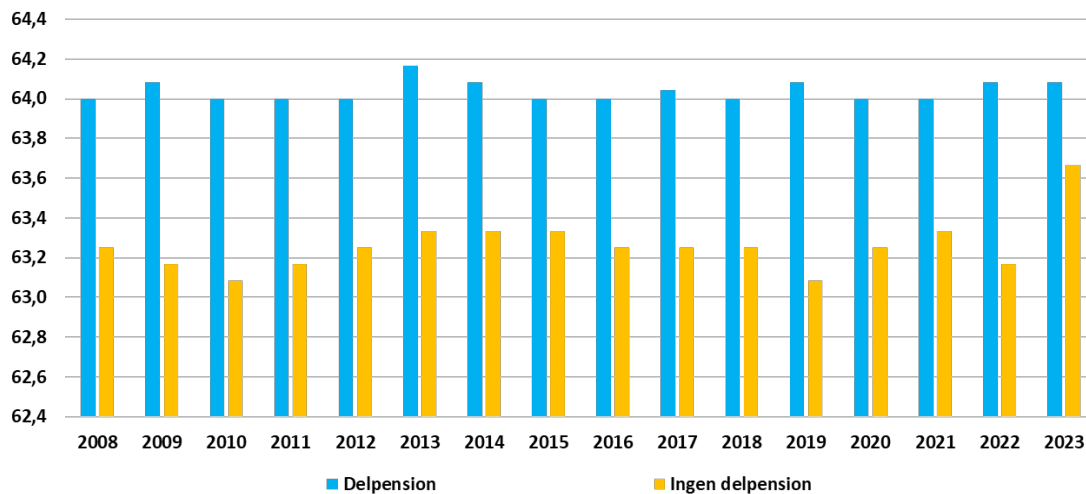
Uttag av ålderspensionen	Nya ålderspensioner UTAN delpension		Nya ålderspensioner MED delpension		TOTALT
Uttag före 65-års månaden	666	26%	213	26%	879
Uttag vid 65-års månaden	247	10%	173	21%	420
Uttag efter 65-års månaden	1 663	65%	437	53%	2 100
Totalt	2 576	100%	823	100%	3 399
Andel av nya ålderspensioner	76%		24%		
Median, uttag av ålderspension	65 år 8 månader		65 år		65 år 5 mån
Median, uttag före 65 år	63 år 8 månader		64 år 1 månad		63 år 9 mån

* Anställningar med pensionsålder 65 år

Vid en jämförelse med antal *uttag vid 65-års månaden* var det 170 procent fler med *uttag före 65-års månaden* och 573 procent fler med *uttag efter 65-års månaden* bland de som inte har haft delpension. Motsvarande jämförelse för anställda som har haft delpension var det 23 procent fler med *uttag före 65-års månaden* och 153 procent fler med *uttag efter 65-års månaden*.

Bland *uttag före 65-års månaden* har det varit relativ stor skillnad när det gäller vid vilken ålder de anställda har tagit ut sin ålderspension beroende på om de har haft delpension eller inte. Medianåldern 2023 för de som har haft delpension var 64 år 1 månad och för de som inte har haft någon delpension 63 år 8 månader, se diagram 2.4.3.

Diagram 2.4.4 – Medianålder för uttag före 65-årsdagen för de som har haft delpension och de som inte har haft delpension 2008 - 2023

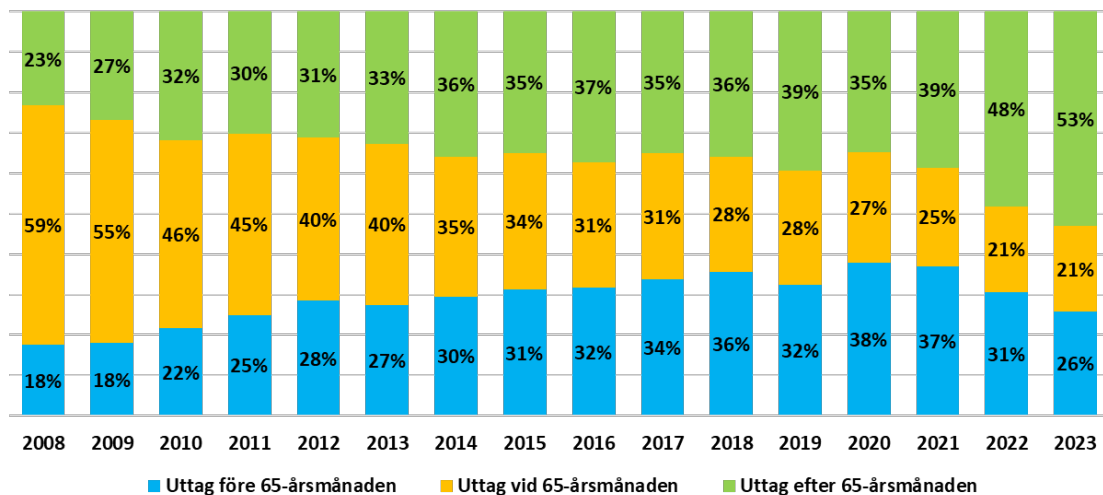

När det gäller uttag före 65-årsdagen av ålderspensionen har de som inte haft någon delpension tagit ut sin ålderspension drygt 5 månader tidigare än de som har haft delpension.

I diagram 2.4.4 redovisas andelar av uttag före, vid och efter 65-årsdagen för de anställda som har haft delpension. I Arbetsgivarverkets skrift 'Avtal om delpension – kommentarer' står att läsa "Syftet med delpensionsavtalet är att arbetsgivaren med stöd av avtalet ska kunna öka möjligheterna för äldre anställda att arbeta kvar till ordinarie pensionsålder. Om de tidiga pensionsavgångarna minskar underlättas bland annat kompetensöverföring i samband med generationsväxling."

Från 2008 till 2023 har andelen uttag vid 65-årsdagen minskat från 59 till 21 procent och andelen uttag efter 65-årsdagen har ökat från 23 till 53 procent. När det gäller andelen uttag före 65-årsdagen ökade dessa från 18 till 38 procent mellan 2008 och 2020 och därefter har denna andel minskat till 26 procent under 2023.

Diagram 2.4.5 – Uttag av ålderspension* för anställda som har haft delpension 2008 - 2023

* Anställningar med pensionsålder 65 år

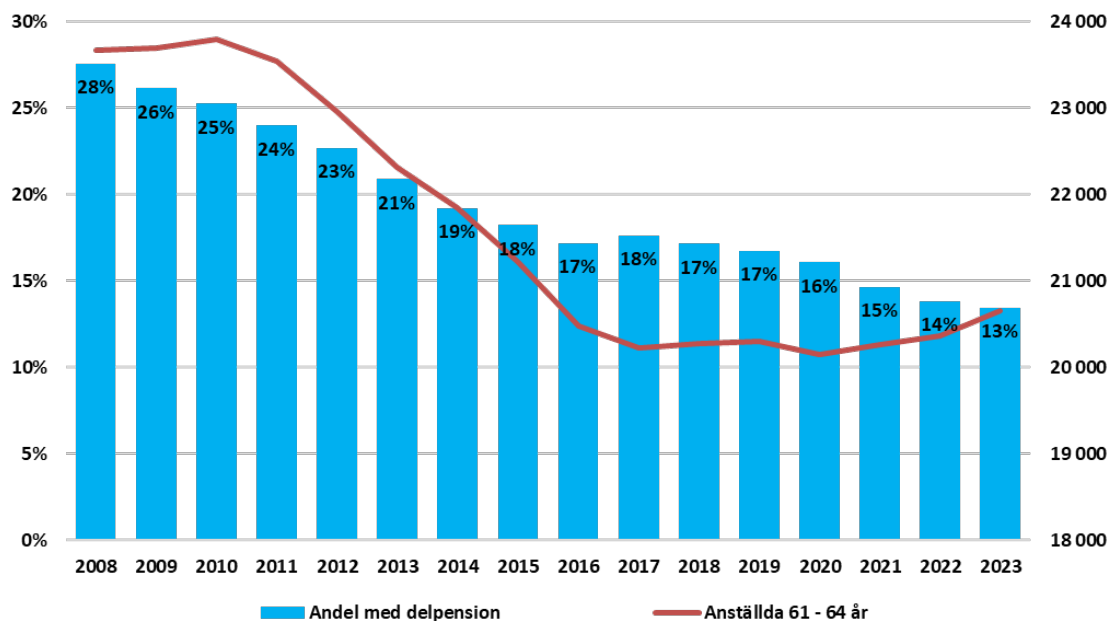
Under 2023 tog 74 procent av de som har haft delpension och 75 procent av de som inte har haft delpension ut sin ålderspension från 65-årsdagen eller senare.

Det totala antalet uttag av ålderspension för anställda som har haft delpension har halverats, från drygt 1 700 till drygt 820 under åren 2008 till 2023. Mellan 2020 och 2023 minskade andelen uttag före 65-årsdagen med 12 procentenheter och andelen uttag efter 65-årsdagen ökade med 18 procentenheter.

Andel beviljade delpensioner av antal anställda i åldern 61 till 64 år

I diagram 2.4.6 ingår anställda som har en beviljad delpension oavsett vilket år den beviljades. Exempelvis i stapeln för 2023 ingår alla anställda med delpension och dessa kan ha beviljats någon gång mellan 2019 och 2023. Antalet beviljade delpensioner har sedan relaterats till antal anställda inom statsförvaltningen i åldrarna 61 till 64 år.

Diagram 2.4.6 – Andel med beviljad delpension av antal anställda i åldrarna 61 till 64 år

Totalt antal med delpension varje år har minskat med 57 procent från 2008 (6 500 delpensionärer) till 2023 (2 800 delpensionärer). Andelen anställda med beviljad delpension minskade mellan 2008 och 2016. Sedan följde ett antal år där denna andel varierade mellan 17 och 18 procent. Från 2020 till 2023 minskade denna andel återigen. Under dessa fyra år ökade antalet anställda i åldern 61 till 64 år medan antalet delpensionärer minskade varje år. Antalet anställda med delpension minskade med 468 delpensionärer medan antalet anställda ökade med 498 fler anställda 2023 än jämfört med 2020.

3. Medianålder vid pensionering

I korthet om medianålder vid pensionering

Totalt antal pensionsavgångar har minskat med 35 procent mellan 2008 och 2023. Den största förändringen har skett under det senaste året då antalet minskade med drygt 20 procent. Under 2023 hade hälften avgått innan de fyllde 65 år och hälften från och med den månad de fyllde 65 år eller därefter. Det är den högsta andelen av pensionsavgångar från 65 år eller senare som hittills har noterats.

Nya pensionsavgångar

Nya pensionsavgångar inkluderar ålderspension, pensionsersättning, särskild pensionsersättning och sjukpension med omfattning 100 procent. I det här avsnittet redovisas när den anställda avgick från sin anställning inför första utbetalning av pensionen.

Det är skillnad mellan avgångsålder och uttagsålder. Framförallt har tiden mellan avgång och uttag ökat över tid. Under 2008 avgick 98 procent månaden innan första utbetalning och 2023 var motsvarande uppgift 79 procent. Det är främst bland anställda med *uttag av ålderspensionen efter 65-års månaden* som den största förändringen har skett. Andelen som avgick månaden innan första utbetalning i denna grupp har minskat från 99 procent 2008 till 70 procent 2023. Dessa personer hade avgått i genomsnitt tre år innan de valde att få sin första utbetalning av ålderspensionen under 2023. Framförallt, har genomsnittstiden mellan avgång och första utbetalning av dessa pensioner ökat sedan 2020, från tre månader till knappt åtta månader.

Antal pensionsavgångar minskade med 21 procent mellan 2022 och 2023 vilket är den största förändringen mellan två år under perioden 2008 till 2023. Det var relativ stor förändring även mellan 2019 och 2020 då antalet minskade med 15 procent. Det totala antalet pensionsavgångar 2023 var det lägsta hittills (knappt 3 900). Uppgifterna för 2008 till 2017 redovisas inte i tabellen nedan på grund av utrymmesskäl.

Kvinnorna hade mellan 1998 och 2007 en högre medianålder än männen vid avgång från anställningen med någon av dessa tre pensioner. Från 2008 till 2023 har medianåldern varit densamma för både män och kvinnor. Medianåldern höjdes dock för både män och kvinnor med en månad mellan 2022 och 2023, från 64 år 11 månader till 65 år.

Tabell 3.1 – Medianålder för pensionsavgångar per kön 2018 - 2023

Män	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ålderspension	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	65 år
Pensionsersättning	57 år	57 år 11 mån	59 år 6 mån	60 år 10 mån	59 år 2 mån	
Sjukpension	59 år 5 mån	57 år 5 mån	56 år 8 mån	59 år 3 mån	58 år	61 år 3 mån
Totalt	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	65 år
Andel ålderspension	99%	99%	99%	99%	99%	98%
Antal pensionsavgångar	2 489	2 415	2 074	2 277	2 430	1 859

Kvinnor	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ålderspension	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	65 år
Pensionsersättning	60 år 6 mån	61 år 11 mån	62 år 1 mån	61 år 5 mån	63 år 3 mån	
Sjukpension	58 år 9 mån	56 år 8 mån	56 år 2 mån	57 år 2 mån	56 år 2 mån	60 år
Totalt	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	64 år 11 mån	65 år
Andel ålderspension	98%	98%	98%	98%	98%	97%
Antal pensionsavgångar	2 566	2 565	2 156	2 215	2 469	2 005

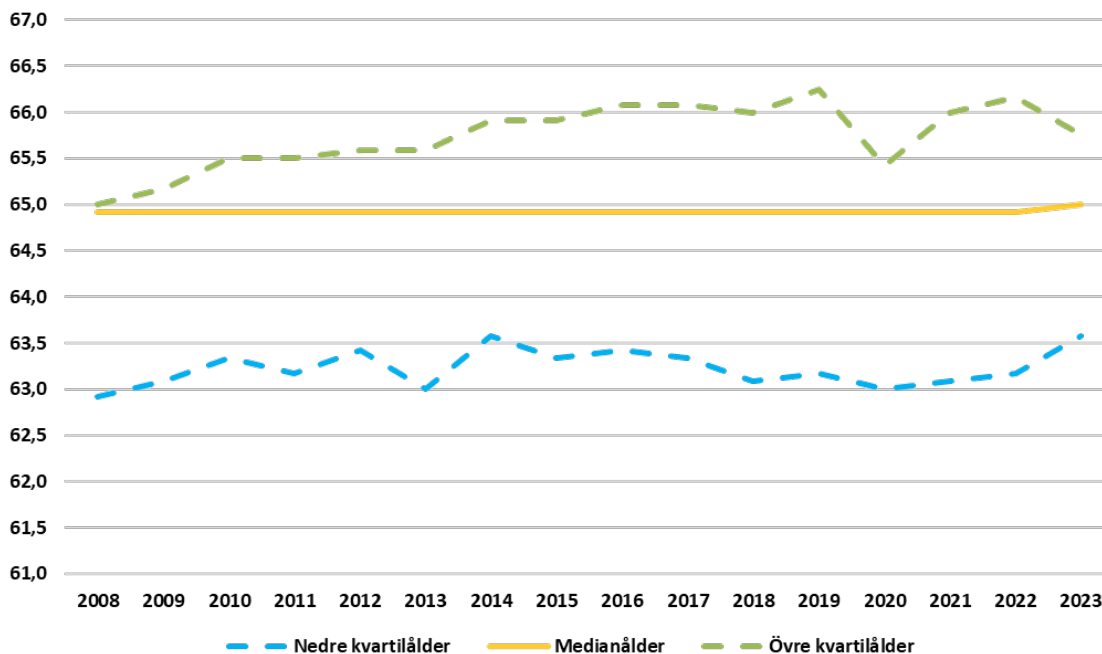
TOTALT ANTAL	5 055	4 980	4 230	4 492	4 899	3 864
--------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Bland pensionsavgångarna som redovisas i tabell 3.1 har nästan alla avgått med ålderspension. Denna andel minskade något mellan 2022 och 2023. Det beror på att antalet som avgick med sjukpension 2023 ökade med 60 procent jämfört med 2022 och att antal avgångar med ålderspension minskade med 22 procent. Under 2023 beviljades inga särskilda pensionsersättningar alls.

Diagram 3.1 visar kvartilåldrar vid pensionsavgång inom statsförvaltningen för åren 2008 till 2023. De streckade linjerna visar den nedre respektive övre kvartilåldern. Den nedre kvartilen består av de 25 procent som var yngre än de övriga 75 procenten vid pensionsavgången och den övre kvartilen består av de 25 procent som var äldre än de övriga 75 procenten.

När det gäller den nedre kvartilåldern var 25 procent yngre än 62 år 11 månader när de avgick år 2008 och år 2023 var 25 procent yngre än 63 år 7 månader. Under det senaste året, 2023, noterades den hittills högsta nedre kvartilåldern. Både den nedre och övre kvartilåldern har en svagt uppåtgående trend mellan 2008 och 2023.

Diagram 3.1 – Kvartilåldrar för pensionsavgångar per kön 2008 - 2023

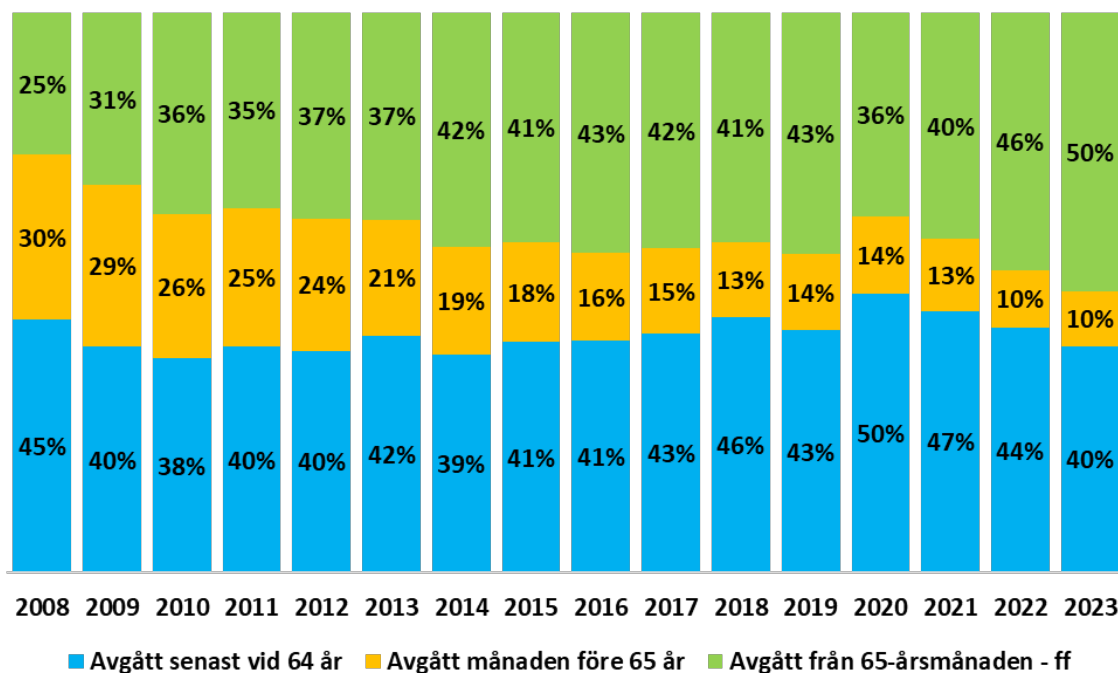
Innan 2023 var medianåldern 64 år 11 månader och under 2023 höjdes den till 65 år. Det vill säga under 2023 var hälften av de som avgick med sjukpension eller ålderspension yngre än 65 år och hälften var 65 år eller äldre.

Den övre kvartilåldern för pensionsavgångar ökar över tid även om det har gått lite upp och ned sedan 2019. År 2008 var 25 procent äldre än 65 år medan år 2023 var 25 procent äldre än 65 år 9 månader. Mellan 2022 och 2023 minskade den övre kvartilåldern med 5 månader vilket beror på höjd LAS-ålder. Det var 43 procent fler kvar i sin anställning i åldrarna 67 år och äldre 2023 jämfört med 2022.

Det har varit en större förändring när det gäller övre kvartilåldern jämfört med nedre kvartilåldern. Kvartilavståndet ökade från 25 månader 2008 till 36 månader 2022. Under 2023 minskade kvartilavståndet något och det beror på att det var många fler kvar i sin anställning jämfört med året innan.

Diagram 3.2 visar andel av pensionsavgångar per avgångsålder från 2008 till 2023. De första sex åren ökade andelen som *avgått från 65-års månaden eller senare* från 25 procent till 37 procent. Mellan 2014 och 2019 varierade denna andel mellan 41 och 43 procent. Under 2020 minskade andelen till 36 procent vilket till stor del berodde på förändringar inom LAS och allmän pension. Från 2020 till 2023 har andelen ökat till 50 procent vilket innebär att andelen som *avgått innan de fyllde 65 år* har minskat från 64 procent till 50 procent.

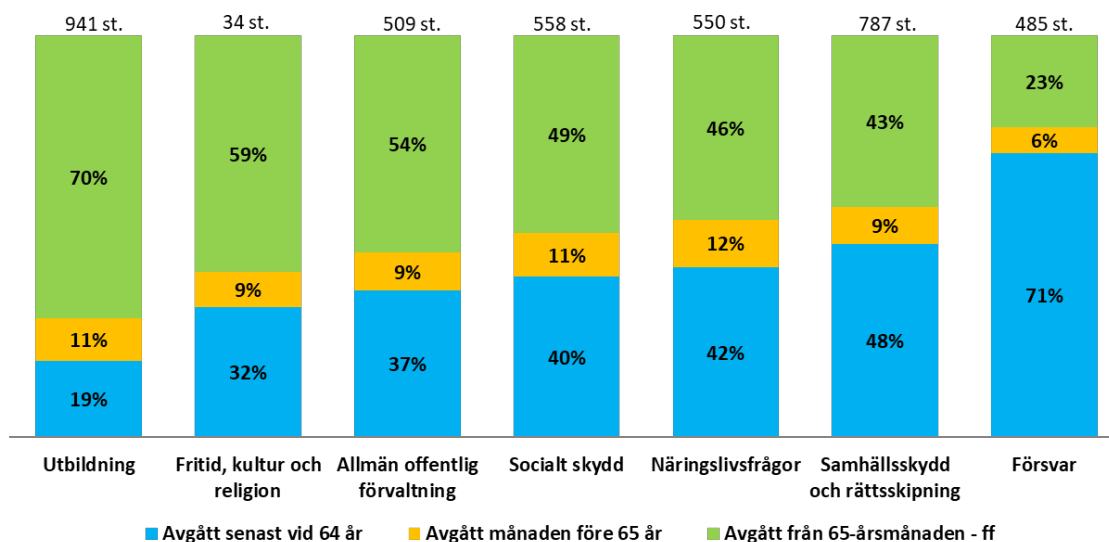
Diagram 3.2 – Andel av pensionsavgångar per avgångsålder 2008 - 2023

Andelen som *avgått senast vid 64 år* har varierat mellan 39 och 50 procent under åren 2008 till 2020. Sedan 2020 har denna andel minskat stadigt varje år, från toppnoteringen 50 procent till 40 procent 2023. Andelen som *avgått månaden innan de fyllde 65 år* har minskat från 30 procent 2008 till 10 procent 2023.

Andel av pensionsavgångar 2023 skiljer sig åt mellan cofog-grupperna, se diagram 3.3. I de redovisade pensionsavgångarna ingår även de med lägre pensionsålder och nyttjade öb-rätter. Det är framförallt en av cofog-grupperna, *försvar*, som har en hög andel av anställningar med lägre pensionsåldrar och öb-rätter. I denna cofog-grupp var det 56 procent av pensionsavgångarna som haft en anställning med lägre pensionsålder eller öb-rätt. Bland avgångarna i cofog-gruppen *näringslivsfrågor* var andelen 9 procent och bland de resterande cofog-grupperna varierade denna andel mellan 0 och 3 procent.

Diagram 3.3 – Andel av pensionsavgångar 2023 per avgångsålder och cofog-grupp

Samhällsskydd och rättsskipning hade den högsta andelen (48 procent) som *avgått senast vid 64 år* om man exkluderar cofog-gruppen *försvar* (som hade högst andel på grund av lägre pensionsåldrar och öb-rätter). Denna andel minskade från 54 procent 2022 till 48 procent 2023.

Totalt var det knappt 3 900 pensionsavgångar under 2023. Det var flest inom *utbildning* (941 personer) och lägst antal inom *fritid, kultur och religion* (34 personer). *Utbildning* hade den högsta andelen som *avgått från 65-års månaden eller senare* (70 procent) och den lägsta andelen som *avgått senast vid 64 år* (19 procent).

4. Nya ålderspensioner vid 67 år eller senare

I korthet om nya ålderspensioner vid 67 år eller senare

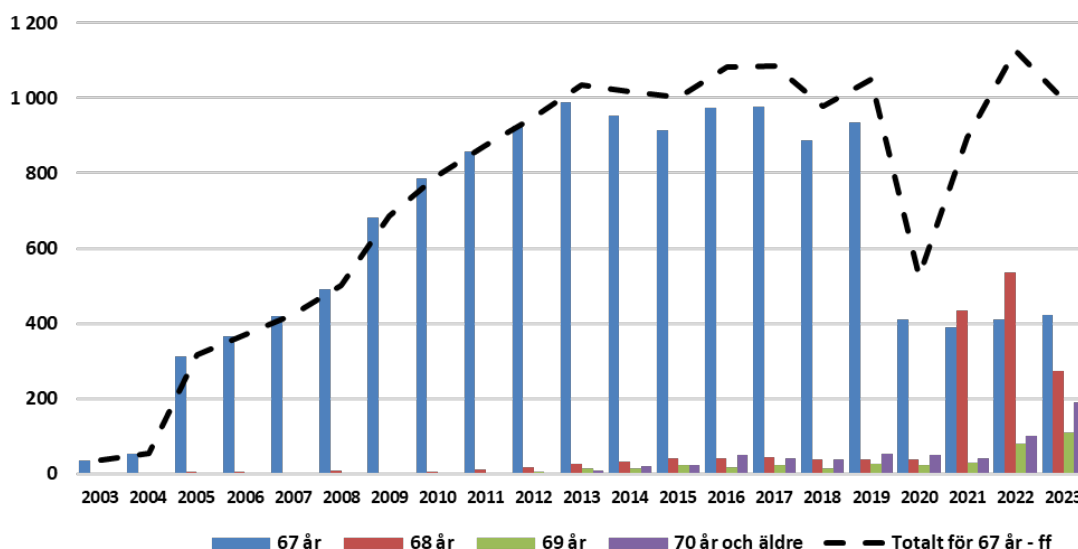
Antalet uttag vid 67 år tog fart 2005 vilket var några år efter att rätten att stanna kvar i anställningen till 67 år trädde i kraft i slutet av 2001. De två senaste höjningarna av denna LAS-ålder har förändrat antalet uttag efter 67 år. Höjningen från 67 år till 68 år ledde till att antalet uttag vid 68 år ökade med över 1 000 procent. Effekten av den senaste höjningen från 68 år till 69 år blev inte lika stor men antalet uttag vid 69 år eller senare ökade med 66 procent trots att det totala antalet uttag av ålderspensioner minskade mellan dessa två år. Antalet anställda vid 67 år eller senare har ökat mellan 2019 och 2023 från 118 anställda till knappt 1 700 anställda.

Nya ålderspensioner vid 67 år eller äldre

Under perioden 1 september 2001 till 31 december 2019 hade en arbetstagare rätt enligt lagen om anställningsskydd (LAS) att stanna kvar i sin anställning till och med den månad då han eller hon fyllde 67 år. Från och med den 1 januari 2020 höjdes denna åldersgräns till 68 år och 2023 höjdes den ännu en gång med ett år och är nu 69 år.

I början av 00-talet var det inte så många av de statligt anställda som tog ut sin ålderspension vid 67 år men antalet ökade varje år mellan 2003 och 2013. I genomsnitt ökade antalet uttag i denna ålder med 100 nya uttag per år. Mellan 2013 och 2019 var det i genomsnitt drygt 1 000 nya uttag per år innan höjningen av LAS-åldern från 67 till 68 år trädde i kraft 2020. Antalet uttag minskade rejält mellan 2020 och 2021 på grund av att de anställda i denna ålder stannade kvar i anställningen istället för att ta ut ålderspensionen. Åren efter 2020 har det varit betydligt fler som tagit ut sin ålderspension vid 68 år eller senare. LAS-åldern höjdes återigen i januari 2023 och det kan förklara till stor del nedgången av det totala antalet uttag av ålderspension under detta år, se diagram 4.1.

Diagram 4.1 – Antal uttag av ålderspensionen vid 67 år eller senare 2003 - 2023

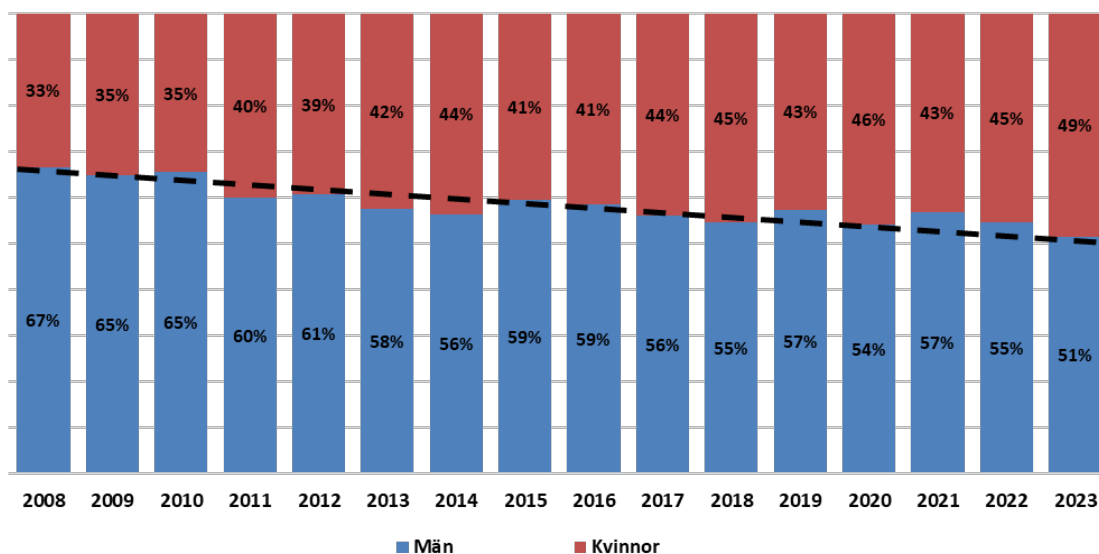

* Anställningar med pensionsålder 65 år

Antalet uttag i åldern 67 år eller senare halverades mellan 2019 och 2020. Detta berodde på att de som tidigare skulle ha avgått och tagit ut pensionen vid 67-årsgränsen stannade kvar i sin anställning. Efter höjningen av LAS-åldern 2023 minskade antalet uttag i denna ålder inte lika mycket som efter höjningen 2020. Det var betydligt fler kvar i anställningen i denna ålder 2023 än jämfört med 2020. Totalt var det 29 procent av alla nya ålderspensioner 2023 som tog ut den vid 67 år eller senare. Av de som tog ut sin ålderspension i denna ålder var det 74 procent som även avslutade sin anställning efter 67-årsdagen medan 10 procent hade avgått innan de fyllde 65 år och 16 procent hade avgått i åldern 65 till 67 år.

Av de anställda som tar ut sin ålderspension vid 67 år eller senare har det varit fler män än kvinnor under alla år mellan 2008 och 2023. Däremot minskar skillnaden mellan antal män och antal kvinnor för varje år, se diagram 4.2.

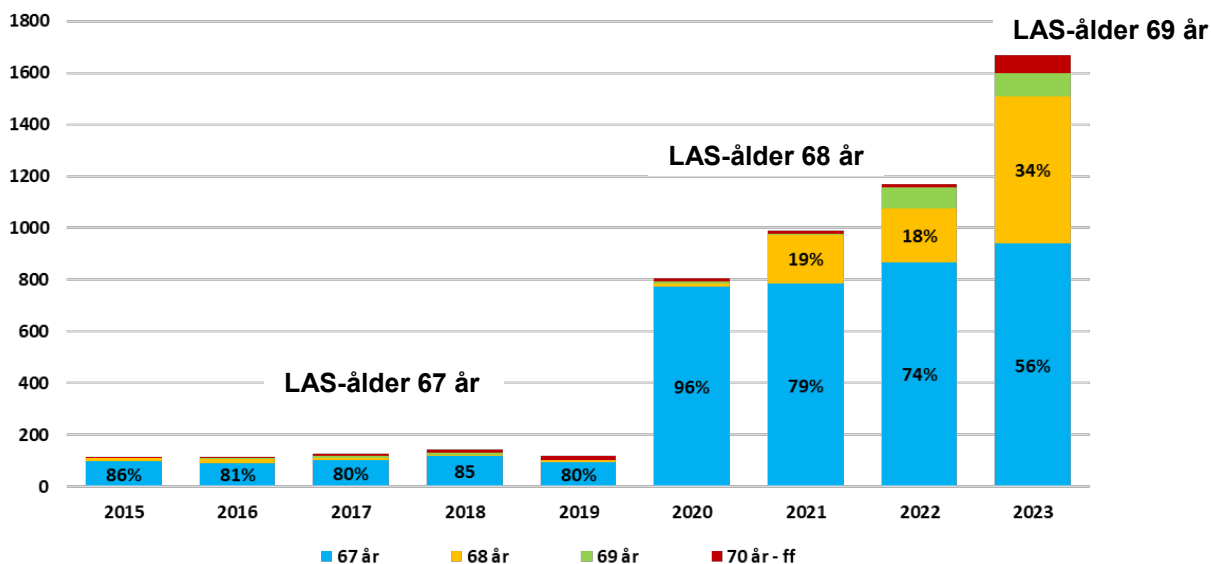
Diagram 4.2 – Andel män och kvinnor med uttag av ålderspensionen vid 67 år eller senare 2008 - 2023

Under perioden 2008 till 2023 har andelen män minskat från 67 procent till 51 procent och andelen kvinnor har således ökat från 33 procent till 49 procent. Jämfört med 2019, året innan första höjningen av LAS-åldern, har antalet kvinnor ökat med drygt 1 300 procent och antalet män ökat med drygt 1 100 procent.

Antalet anställda i åldern 67 år eller äldre har ökat rejält efter att LAS-åldern har höjts, se diagram 4.3. Det var ungefär lika många anställda varje år innan 2020. Efter första höjningen av LAS-åldern från 67 till 68 år ökade antalet anställda med 700 personer. Vid den andra höjningen från 68 till 69 år ökade antalet från knappt 1 200 till nästan 1 700.

Diagram 4.3 – Antal anställda 67 år och äldre per åldersintervall 2015 - 2023

De flesta av dessa anställda finns inom cofog-gruppen utbildning (51 procent). Denna andel har varierat mellan 48 och 53 procent mellan 2015 och 2023. Inom cofog-grupperna *allmän offentlig förvaltning*, *näringslivsfrågor*, *samhällsskydd och rättsskipning* och *socialt skydd* har andelen legat runt 10 procent. I de två resterande grupperna, *försvar och fritid, kultur* och *religion* har summan av deras andel varit cirka 6 procent.

5. Framtida uttag av ålderspension

I korthet om framtida uttag av ålderspension

Knappt 6 000 anställda har uppnått sin pensionsålder och var kvar i anställningen vid utgången av 2023. Det är 54 procent fler än de som kommer att uppnå sin pensionsålder under 2024. Inom de närmaste tio åren kommer knappt 64 100 anställda att uppnå sin pensionsålder. Från och med 2024 får anställda med lägre pensionsålder möjlighet att skjuta upp uttaget av sin ålderspension men det påverkar inte när de som tidigast kan ta ut sin ålderspension.

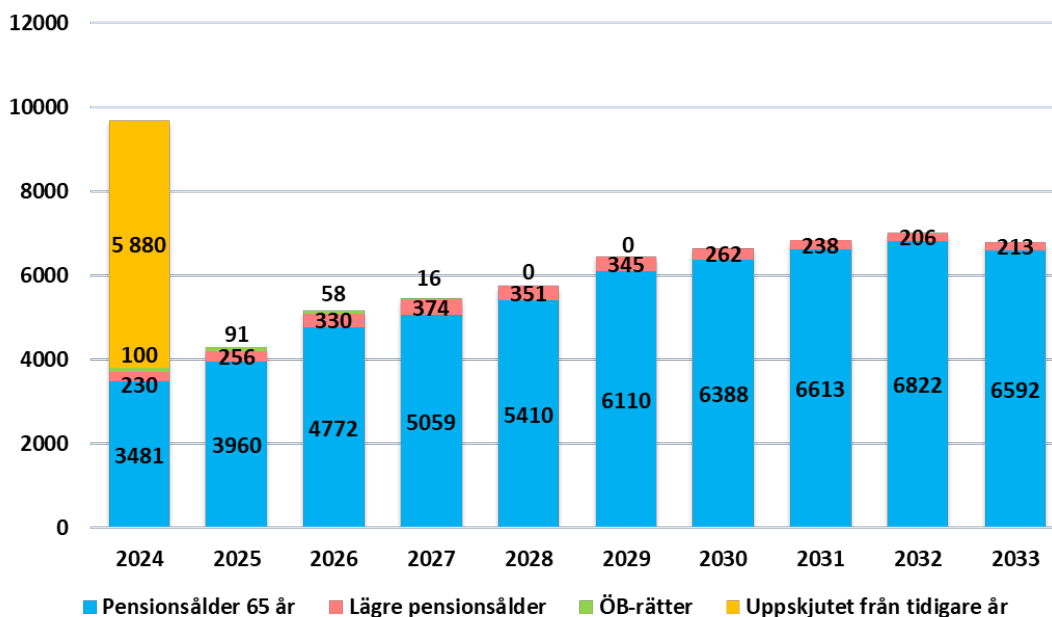
Framtida uttag av ålderspensioner

Underlaget för beräkningarna i det här avsnittet är baserat på de individer som var anställda inom statsförvaltningen den 31 december 2023. SPV har uppgifter om deras pensionsåldrar och om de eventuellt har rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser. De framtida pensionsavgångarna är beräknade under följande antaganden:

- Den anställda slutar arbeta vid ordinarie pensionsålder eller vid den tidigaste tidpunkt som är möjlig enligt övergångsbestämmelser (öb-rätt).
- Om arbetstagaren har dubbla anställningar med olika pensionsåldrar slutar han eller hon vid den tidigast möjliga tidpunkten.
- Om den anställda redan har uppnått pensionsåldern eller har rätt att gå i pension enligt övergångsbestämmelser och fortfarande är anställd antar vi att han eller hon går i pension under 2024.

Det var knappt 5 900 av de anställda inom statsförvaltningen som i slutet av 2023 hade uppnått sin pensionsålder eller hade rätt att avgå med ålderspension enligt övergångsbestämmelser och som fortfarande inte hade tagit ut sin ålderspension. Det är ovanligt många men det beror på att det är fler som fortfarande är kvar i anställningen i åldern 67 år och äldre än jämfört med tidigare år. Dessa illustreras med den gula stapeln i diagrammet.

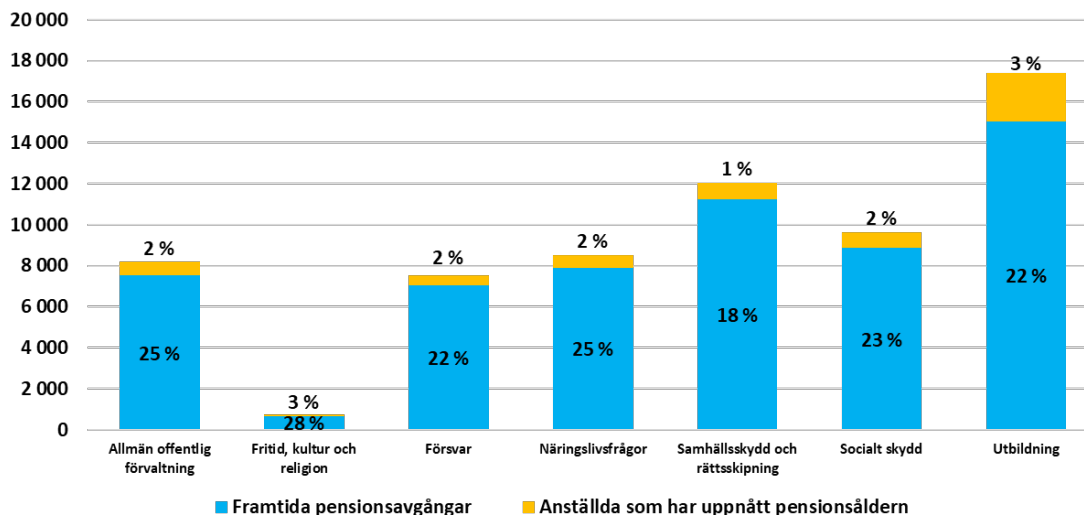
Diagram 5.1 – Antal framtida uttag av ålderspensioner 2024 - 2033

Under den kommande tioårsperioden är det drygt 64 000 anställda som uppnår sin pensionsålder inklusive de knappt 5 900 anställda som redan har uppnått sin pensionsålder innan 2024. Bland de som inte uppnått sin pensionsålder ännu är det drygt 2 800 anställda som har en anställning med lägre pensionsålder (de röda staplarna), 265 anställda som har en anställning med rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser (de gröna staplarna) och drygt 55 200 som har en anställning med pensionsålder 65 år (de blå staplarna).

Diagram 5.2 visar antalet anställda per cofog-grupp som till och med 2033 uppnår sin pensionsålder eller öb-ålder. Inuti staplarna visas andelen framtida pensionsavgångar och andelen som redan har uppnått sin pensionsålder av totalt antal anställda i respektive cofog-grupp.

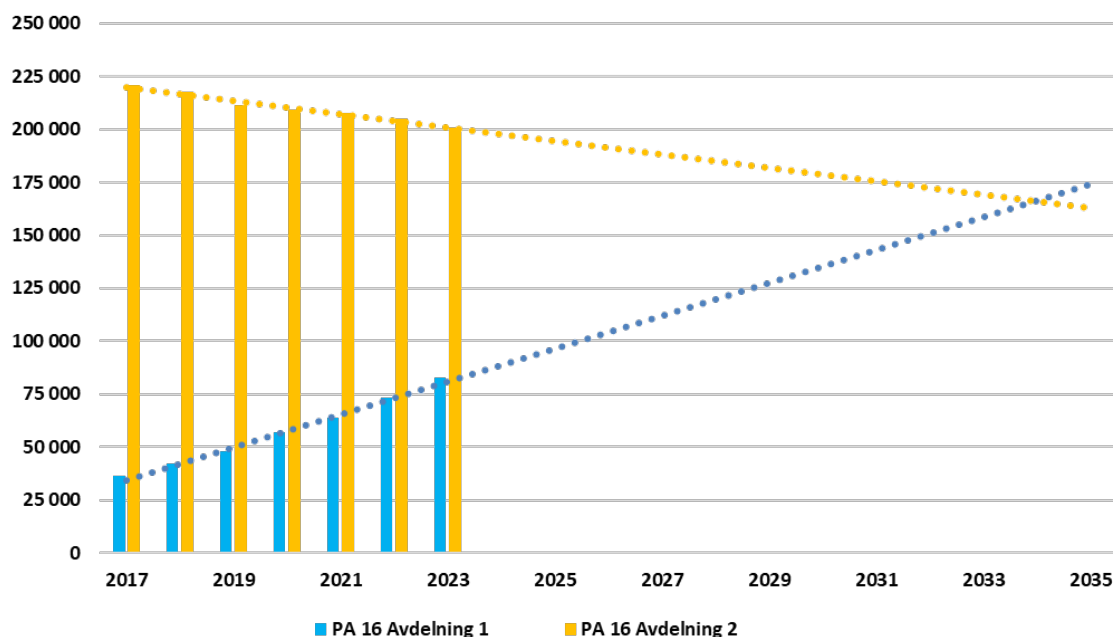
Diagram 5.2 – Anställda med framtida uttag av ålderspensionen 2024 till 2033 och anställda som redan har uppnått sin pensionsålder innan 2024

I två av cofog-grupperna har tre procent uppnått sin pensionsålder och är ännu kvar i anställningen. För övriga cofog-grupper varierar andelen mellan en och två procent som redan uppnått pensionsåldern. Totalt är det 24 procent som kommer att uppnå sin pensionsålder under den kommande tioårsperioden. Bland de anställda som kommer att uppnå pensionsåldern inom denna tioårsperiod är det lägst andel inom *samhällsskydd och rättsskipning* (18 procent) och högst andel inom *fritid, kultur och religion* (28 procent).

I diagram 5.3 visas antal anställda inom statsförvaltningen för åren 2017 till 2023 och därefter utvecklingen av antal anställda fram till 2035 per avdelning inom PA 16. Om utvecklingen följer trendlinjen så kommer det om 10 år att vara fler anställda inom PA 16 Avdelning 1 än jämfört med Avdelning 2.

Diagram 5.3 – Antal anställda inom PA 16 Avdelning 1 och Avdelning 2 för år 2017 - 2035

I december 2023 var det drygt 196 000 anställda som tillhörde PA 16 Avd 2 och 73 000 anställda som tillhörde PA 16 Avd 1. De anställda som tillhör PA 16 Avd 1 är födda 1988 eller senare och har enbart premiebestämd ålderspension medan de anställda som tillhör PA 16 Avd 2 även omfattas av förmånsbestämd ålderspension. För personer som är födda mellan 1973 och 1987 måste ha ett pensionsunderlag som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp för att omfattas av förmånsbestämd ålderspension.

6. Reflektioner

I korthet om reflektioner

Bland de statligt anställda som tagit ut ålderspensionen vid 61 eller 62 år har andelen med ett pensionsunderlag som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp ökat över tid mellan åren 2012 och 2023. Däremot har det varit tvärtom bland de som tagit ut sin ålderspension vid 67 år eller senare. I denna åldersgrupp har andelen med ett pensionsunderlag som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp minskat under samma period.

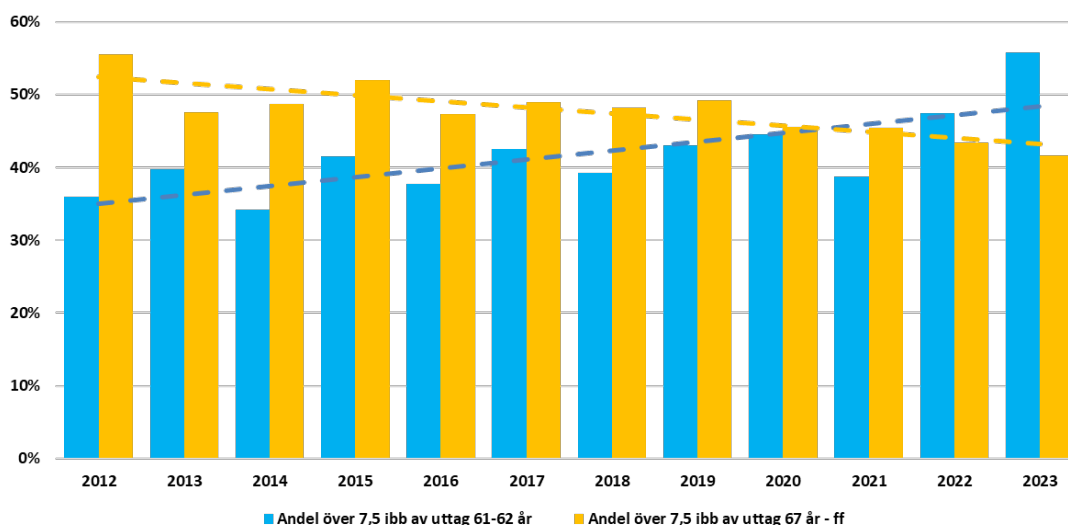
Nya ålderspensioner bland de yngsta och de äldsta

Den 1 januari 2023 höjdes den lägsta åldern för att ta ut allmän pension från 62 år till 63 år och LAS-åldern höjdes från 68 till 69 år. Detta verkar ha påverkat antalet uttag av den statliga tjänstepensionen. Det har varit betydligt färre som tagit ut sin ålderspension innan 63 år under 2023 än jämfört med perioden 2010 till 2022. När det gäller uttag vid 67 år eller senare har antalet minskat med 11 procent än jämfört med 2022 men det har aldrig tidigare varit så många som fortfarande är kvar i sin anställning i denna ålder.

Under alla år har det varit en högre andel kvinnor än män med uttag vid 61 och 62 år och tvärtom för de som tagit ut sin pension vid 67 år eller senare.

Andelen med ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp bland uttagen i åldrarna 63 år till 66 år har inte förändrats så mycket under dessa år. Denna andel har varierat mellan 35 och 40 procent för uttag i dessa åldrar. Däremot har denna andel förändrats bland de yngsta och de äldsta, se diagram 6.1.

Diagram 6.1 – Andel med pensionsunderlag över 7,5 ibb av nya ålderspensioner med uttag vid 61 - 62 år och 67 år - ff

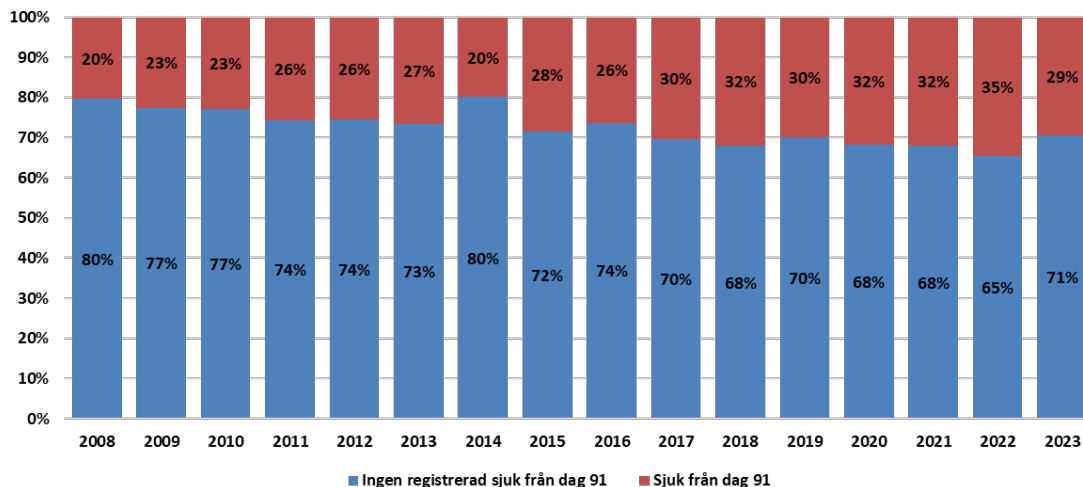
Fram till och med 2021 har det varit det en högre andel med ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp bland uttag i åldern 67 år eller senare än jämfört bland uttag i åldrarna 61 år och 62 år. De två senaste åren har det däremot varit tvärtom.

Sjuk från dag 91 bland uttag före 65-års månaden

Nästan varje år mellan 2008 och 2022 ökade andelen som haft en sjukfrånvaro längre än 90 dagar bland de som tog ut sin ålderspension före 65-års månaden. Denna andel minskade från 35 procent 2022 till 29 procent 2023.

Under 2023 ökade antalet med sjukpension i åldern 61 till 64 år jämfört med 2022 och andelen nya sjukpensioner i denna ålder har aldrig varit högre tidigare. Nästan alla som beviljas sjukpension har haft perioder med sjuk från dag 91. Denna ökning av nya sjukpensioner kan ha påverkat att andelen med sjuk från dag 91 bland uttag före 65-års månaden minskade mellan 2022 och 2023. Tidigare kan det ha varit så att de som inte beviljats sjukpension istället valt att ta ut sin ålderspension.

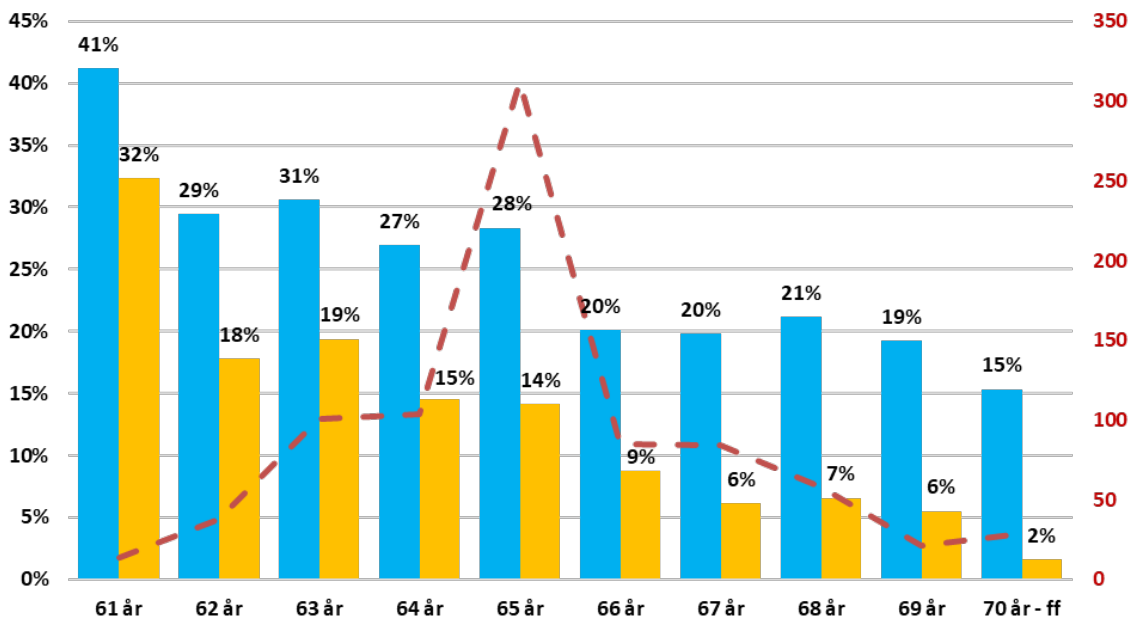
Diagram 6.2 – Andel bland uttag före 65 år med registrerad sjuk från dag 91 respektive ingen sjuk från dag 91 2008 - 2023

Andelen som varit sjuk från dag 91 bland uttag före 65-årsdagen var ovanligt låg 2014 (20 procent). Under det året var det färre som tog ut sin ålderspension före 65-årsdagen jämfört med både året innan och året efter. Det var däremot ungefär samma andel som nybeviljades en sjukpension i åldern 61 till 64 år både året innan och året efter. Under 2023 var andelen som nybeviljades en sjukpension i åldern 61 till 64 år den högsta (34 procent) jämfört med alla år under perioden 2008 till 2023.

Av de som tog ut sin ålderspension 2023 har 25 procent varit sjukskrivna längre än tre månader under någon period mellan 2003 och 2023. I diagram 6.3 visas andelarna som varit sjuk från dag 91 per uttagsålder. De blå staplarna visar andelen som någon gång varit sjuk från dag 91 och de gula staplarna visar andelarna som varit sjuk från dag 91 under de senaste tre åren innan första utbetalningen av ålderspensionen. Andelarna är som högst för de som tog ut ålderspensionen tidigt och som lägst bland de äldsta. Den röda streckade linjen visar totala antalet som varit sjuk från dag 91 bland de som tog ut sin ålderspension 2023. Av dessa valde de flesta att få sin första utbetalning vid 65 år (312 anställda) och lägst antal vid 61 år (14 anställda).

Diagram 6.3 – Andel som varit sjuk från dag 91 per uttagsålder 2023

Av de som tog ut sin ålderspension 2023 har knappt 12 procent varit sjukskriven längre än tre månader under de tre senaste åren innan ålderspensionen. Nästan var tredje har varit sjuk från dag 91 bland de som tog ut ålderspensionen vid 61 år. Nästan var femte bland de med uttag i åldrarna 62 år och 63 år. Totalt för de med uttag före 65-årsdagen har 18 procent varit sjuk från dag 91 under 2020 - 2022 medan det var cirka 6 procent bland de med uttag vid 66 år eller senare.

